

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8-kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, április 14.

„Magyarországon nem lehet forradalom.”

— Tisza István gróf beszéde. — A parlament elnapolásának okai. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A magyar képviselőház hirtelen történt berekesztése után az ellenzéki vezérférfiak jónak látták, hogy a rendelkezésükre álló sajtóorganumokban fullánknyilatkozatokat helyezzenek el. E nyilatkozatok nemcsak a dolgok feletti objektív ítéletet nélkülözik, de a magyar kormányelnök iránt érzett személyes gyűlölködésnek is eleven példái. Mindenképen sajnálatos a magyar parlamenti férfiak között levő viszonyoknak ilyen elfajulása, de lehetetlen le nem szögeznünk azt az igazságot, hogy az ellenzék erőszakosságával szemben alig lehetett más választása Tisza István gróf miniszterelnöknek, mint az, ahogyan cselekedett.

E nyilatkozatokkal szemben, de talán az ország közvéleményének megnyugtatóra is, a miniszterelnök ma a munkapárti klubban hosszabb beszédet mondott, melynek folyamán felelt az ellenzéknek vádjaira, burkolt és nyílt támadásaira. A nagyszabású beszédéből világosan lép elénk: Tisza István grófnak céljaival szemben való vaskövetkezetessége, pártjának szeretete, hűsége és kitartása, nemkülönben az az erős akarat, amely a miniszterelnök jövőben követendő politikájának körvonalait előre meghatározza.

Tisza István gróf nagy beszédéből három momentumot kell kiemelni. Az első az ellenzék vádjával és gyanúsításaival foglalkozik s azoknak az adatoknak és eseményeknek a jelentőségét cáfolja meg, amelyekkel az ellenzék, mint súlyos lövedékekkel felakarta robantani a miniszterelnök bársonyszékét. Tisza István gróf izékre szedi szét e veszedelmesnek látszó s a gyanúsítás mérges gázaival megprezselte bombákat, hivatalos és felelős férfiak nyilatkozataival semmisíti meg a nagyhangú kijelentéseket, melyeknek célja átlátszó, naiv és közönséges. A beszéd második jelentős mozzanata a munkapárt és az ellenzék harcmodorának szembeállítás. Midőn a szabadolvpárt bukása bekövetkezett — mondja a miniszterelnök — mi igyekeztünk átengedni a teret a koalíciónak s hogy munkájuk sikerét a mi esetleges jelenlétünk se gátolja: a párt feloszlott s a koalíció terveit nem kívánta megzavarni. Ezzel szemben, midőn a nemzet akarata újra életre hívta a munkapártot, az ellenzék az első pillanattól kezdve megakadályozott minden nagyszabású parlamenti munkát. Tisza István gróf parlamenti működésében mindig két dolgot tartott szem előtt: a magyar nemzet katonai teljesítő képességének erősítését s a parlamenti munka meg nem szakítható folyto-

nosságát. Az ellenzék azonban minduntalan gátat vetett e két, egész életét betöltő törekvése elé. A beszéd harmadik jellemző része az ellenzék koncentrációs terveivel foglalkozik. Tisza István gróf saját egyéniségét állítja itt előtérbe s kijelenti, hogy sem az ő harsos multjában gyökerező egyénisége nem alkalmas egy koncentrációs kabinet élére, sem az ellenzék tegnapi törekvései nem férnek meg egy ilyen alakítás keretében. Az ellenzék tegnapi viselkedése is megmutatta, hogy a pártok között minden előfeltétel hiányzik a sikeres együttműködéshez. Azoknak az aggodalmaskodóknak pedig, akik a mai viszonyokra, az orosz béketörekvésekre, nemzetközi szociálista mozgalmakra hivatkoznak, azt feleli, hogy nincs mitől félniök. A parlamentre ezekkel az eseményekkel kapcsolatosan nincsen e pillanatban szükség, mert először is Magyarországon semmiesetre sem lehet forradalom, másodsorban a magyar parlament e percben legalább nem igen van abban a helyzetben, hogy a béke kérdéséhez döntően hozzászólhasson. A magyar kormány nyílegyenesen és biztosan megy a maga útján, bírja minden politikai faktornak: a királynak és a többségnek a bizalmát s céljaitól az ellenzéknek semmiféle erőszakossága nem fogja eltántoríthatni.

A munkapárt értekezlete.

Ma este Khuen-Héderváry Károly gróf elnöklétével a munkapárt pártértekezletet tartott, melyen a jegyzőkönyvet Vermes Zoltán vezette. Az értekezlet szokatlanul népes volt és a párt tagjai Tisza István gróf miniszterelnököt percekig tartó éljenzéssel és tapsal fogadták.

Khuen-Héderváry Károly gróf megnyitva az ülést, abból az alkalomból, hogy az országgyűlést hosszabb tartama után elnapolták s most ismét szétválnak, a pártelnökség nevében megköszöni a tagok buzgalmét, amellyel a tárgyalásokon részt vettek és dacára a kellemetlenségeknek, követték azt az irányt, amelyet a párt maga elé tűzött. A párt tagjai nevében köszönetet mond Tisza István gróf miniszterelnöknek, aki bár számos, talán inkább gyűlölködésből fakadó, lehetetlen támadásoknak volt kitéve, mégis megtartott lelki nyugalmával intőzte az ország dolgait lelkiismeretesen, mindenre kiterjedő figyelemmel és munkássággal teljesítette kötelességét, de ezeknél többet is tett, mert az ő felszólalásai oly sullyal bírtak, hogy nemcsak az országban, hanem annak határain is tulhangzott el. (Lelkes éljenzés.) A párt minden tagja nevében köszönetet mond munkásságáért és annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy az ország ügyeinek

vezetése az ő kezében van a legjobb helyen. Biztosította a párt teljes bizalmáról.

Beszél a miniszterelnök.

Ezután Tisza István gróf miniszterelnök állott fel szólásra. A miniszterelnök a következőket mondotta:

— Kedves barátaim! Felszólalásomat, a melyet barátaim és minisztertársaim nevében is teszek, elsősorban legforróbb hálám kifejezésével kell megkezdenem, azért a bennünket soha eszerben nem hagyó férfias bizalomért, a mellyel megajándékoztatok és hiszem, hogy a jövőben is teljes erőnket megfeszítve igyekezni fogjuk teljesíteni kötelességünket. (Lelkes éljenzés.) Sajnálom, hogy egészségi állapotom megakadályozott abban, hogy a parlamentben elhangzottakra ott tegyem meg a válaszomat. De néhány kijelentésről, amelyet feltétlenül vissza kell utasítani, ki kell igazítani, kénytelen vagyok itt megemlékezni.

Ellenzéki fordítások.

Urmánczy Nándor képviselő ur egyik beszédében két kijelentés foglaltatik. Az egyik a következő: „A magyar király itthon nincs, a külföldön sem szerepel, a kőzönázás napján hat órákor elutaztatták és ezóta szégyenszemre mindössze tizenkét órára engedték haza”. Tisztelet értekezlet. Azt hiszem, hogy ugy forma, mint tartalom tekintetében ezt a kijelentést vissza kell utasítani. Magyarország királyát senki sem utaztatja, Magyarország királyát senki sem engedi valahová és Magyarország királya oda megy, ahova uralkodói magasztos hivatása vezeti. De az érdemét illetőleg ama kijelentés után, amelyet a hitlevél tárgyalása alkalmával öfelsége ünnepélyes formában tett, királyhoz hű magyart csakis felháboríthatja ez a kijelentés. Az ilyen insinuáció a leghatározottabban visszautasítandó. Mert abból a tényből, hogy öfelsége a háboru alatt elsősorban legfelsőbb haduri kötelességét teljesíti és éjjelnappallá téve, példát adva a kötelesség teljesítésben fáradhatatlanul végzi a legfelsőbb parancsnokság súlyos teendőit, mindezekből nem szabad galád fegyvert kovácsolni. Öfelsége a háboru tartama alatt sem egyik, sem másik birodalom székvárosában tartóssan nem tartózkodhatik. De ebből a tényből nem szabad senkinek sem és nincs joga senkinek levonní olyan következtetéseket, mintha ő felsége bármi tekintetben kitérni akarna azon kijelentések teljes beváltása alól, amelyeket az ország területén való állandó tartózkodására vonatkozólag a kormány útján ünnepélyes formában kijelentett.

— A másik kijelentés a belgrádi kormányzóság viszonyaira vonatkozik. E szerint a belgrádi kormányzóság épületén osztrák és német

zászlók vannak és Szerbiában osztrák, szerb, cseh és horvát Kronland berendezkedés folyik. Ezzel vonatkozólag a szerbiai katonai kormányzóság részéről hivatalos átiratban a következő kijelentések megtételére kértem fel: **Ami a kijelentés, mintha a belgrádi kormányzóság épületén osztrák és német zászló lengene, egyszerűen nem igaz. Ugy a kormányzóság épületén, mint a konakon és a Kalimegdán várán az őfelsége által megállapított közös intézmények zászlója leng. A német zászlók csak a német konzulátus és a német Banhoff-kommandó épületein láthatók. Ami pedig a Szerbiában található kormányzatra vonatkozik, megállapítható, hogy ott majdnem kizárólag magyar tisztek által vezetett magyar csapatok vannak.**

Magyar a polgár biztos, magyar a gazdasági székció, magyar az adminisztratív szakosztály, a közoktatási szakosztály, a pénzügyi szakosztály, a katonai igazságügyi szakosztály, a polgári igazságügyi osztály és a kultuszügyek vezetése, tehát politikai szempontból a legfontosabb vezető állások magyar kezében vannak. Ehhez a miniszterelnök csak azt fűzi hozzá, hogy a szerbiai kormányzóság berendezésekor kezdetben a helyzet tényleg olyan volt, hogy kívánni valókat hagyott hátra. De ezeket a monarchia jól felfogott érdekében eliminálták. Ha valahol, úgy éppen a belgrádi kormányzóságnál fá lehet mutatni, hogy a jogosult magyar kívánalmaknak és a magyar szempontoknak érvényt szereztek és a támadás a tényekkel homiokegyenest ellenkezik.

— **Kedves barátaim!** Méltóztatások megengedni, hogy

— röviden megjegyzést tegyek a politikai helyzetre vonatkozólag is.

(Halljuk. Halljuk.) Étekintetben visszapillantást vet az elmúlt eseményekre. December havában az ellenzék azt a kérést intézte a kormányhoz és a Ház elnökségéhez, hogy biztosítsák az ellenzéknek az általános politikai vitát. Ezt készséggel meglették. A tárgyalási anyag, a mennyire egy általános természetű vita folyt, a kormányjelentés volt. Nagy aránnyal, nagyszabású apparátussal, bizonyítékszerző és bizonyíték szétosztó küldöttségek működése után az ellenzék megindította a vitát, amelyből azt remélte, hogy az előtti a kormánynak lehetetlen lesz megadni. A vita három hónapig keresztül tartott. Sajnálatos, hogy ebben a vitában elhangzottak olyan kijelentések, mintha Magyarország élelmezése terén nem teljesítette volna Ausztriával és szövetségeseivel szemben kötelességeit. Az élelmezés terén nem lehet vádat kovácsolni a kormány eljárása ellen. Elismerem a szigorú kritikai lehetőséget, de ha van dolog, amire felémelt fővel mutathatók rá, úgy ez az az igazság, hogy elnegyünk mi is, saját magunk a sanyargatásnak végső határáig, saját lakosságunkkal szemben kénytelenül szigorral lépünk fel, amellyel nem tudom, máshol is fellépnek-e csak azért, hogy az inség, a rossz termés szállt viszonyok dacára, ahogyan emberileg lehetséges odaadjuk Ausztriának és a szövetséges országoknak. Ez az igazság drága kincse nem a kormánynak és nem ennek a pártnak, hanem a magyar nemzetnek.

A világháború legnagyobb tanúsága a magyar nemzetre nézve az, hogy a magyar nemzet örjási jelleméről, acélszilárd akaratáról és önfenntartásáról tanuskodó tényeiről az igazságot nem hagyjuk elhomályosítani. Az előállott rossz termés folytán szomorú tény, hogy kevesebbet tehetünk gazdasági terén, mint vártuk volna tőlünk, de minden magyar embernek kötelessége megvédeni és megóvni a nemzet legszentebb értékeit attól a károktól, amelyek leértékelést és félreismerést jelenthet-

nek a magyar nemzetre nézve. Nem kívánjuk senkitől, hogy nézeteivel ellenkezőket hirdessen, vagy olyanokról nyilatkozzon, amiket nem ismer. Az ellenzéknek módot akartunk adni arra, hogy ezekből a dolgokból teljes információt szerezzen magának. Kértük, hogy lépjen be az élelmezési tanácsba. Tagadó választ kaptunk. Feljávította a képviselőház az ellenzéknek, hogyha nem akar az élelmezési tanácsba lépni, bármely más úton vezéreinek rendelkezésére fogjuk bocsátani a szükséges adatokat, hogy tisztán láthasson ebben a kérdésben. De ők nem éltek ezzel sem. **Visszatartották a felvilágosításokat, hogy tovább folytassák disztelen támadásaikat.**

— A másik csoportja a párt ellen intézett támadásoknak az összeférhetlenségi ügyekkel függ össze. Az ellenzék úgy akarta a dolgot feltüntetni, hogy párttekinet nélkül csak a magyar parlament presztízsenek tekintélyét akarja szolgálni. De a sajtójuk a legképtelenebb, a tényekkel merően ellenkező vádak egész özönét zudította a többségre. Minden egyes konkrét támadása fiaszkóval végződött. És ha csakugyan a magyar nemzet és a magyar parlament presztízsenek és jó hírnevének magasabb szempontjai vezették volna őket, akkor hazafini örömmel és meglepődéssel kellett volna hirdetni, hogy a kérdés kemény megostromlásából a magyar parlament olyan intakt került ki, mint talán nagyon kevés más parlament került volna ki. Állandóan folyt az adat gyűjtés. Egy-egy bejelentés volt, aztán rövid szünet állt be, aztán megint történtek újabb bejelentések. Verebek által csiripelő, utszéli gyermekek által ismert dolgokat komoly összeférhetlenségi kérdéseknek akarták feltüntetni, csak hogy a bizonytalan gyűlöletük és a vádaknak újabb özönét szórják a többségre.

Az egésznek nem volt más célja, mint hogy levegőtlen tartani a kérdést. Azáltal a jól bevált recept által vezetettük magukat, hogy *semper aliquid haeret.*

Erdélyi Sándor: Ez az egész!

Nem lehet koncentráció!

— Most kedves barátain, térjünk át a harmadik kérdésre, a koncentráció kérdésre. (Halljuk, halljuk.) Hát mindenekelőtt engedjétek meg nekem egy dolgot. Engedjétek meg nekem, hogy hallgatással megelőzzem azt az egész ... nem is tudom minek mondjam... rendszerint, vagy labirintus híreszteléseknek, jól értesült suttogásoknak, a tökéletesen kiejtett félhazugságoknak, amelyek a királyi kihaltatások körül telolytak. Igazán szegyellem magam, hogy a magyar közéletnek vezető tényezői körül ... a politikának látszó akciónak ilyen rendszere fejlődött ki. Azt hiszem, hogy ez az akció a parlamentaris vezetérfűtörténelmében egyedül álló és nem hiszem, hogy előfordult volna e az, hogy olyanok, akik királyuknak teljes tanácsadói akarnak lenni, ilyen módon használják fel azt a tényt, hogy a király közelbe juthattak.

— Saját személyére vonatkozó dolgokkal is kénytelen foglalkozni, mert, bár fájdalom, három évtizedes politikai múlt áll mögötte, nem lehet azt mondani, hogy valaha is politikai érvek hatalmából kiindulva küzdöttek volna ellene. Főlemlítik, — mondotta a miniszterelnök, — hogy ilyen meg olyan erősen harcias egyéniség vagyok, aki ezen harcok mivoltánál fogva nem lehet alkalmas koncentrációs kabinet vezetésére.

— A politikai élethez kemény harcokat kellett vívnom, sok politikai bizalmatlanságot elszenvednem és magamra vonnom, mert fiatal koromtól kezdve a nemzet legaktuálisabb létérdekeiért harcoltam: a magyar nemzet katonai biztonságának megalapozásáért és a magyar parlament rendjének, becsületének és méltóságának megóvásáért. Mind a két ügyért küzdöttem, nem törődve azzal, hogy hosszú éveken át a nemzet nagy többsége nem látott bele kellőleg ezen ügyek nagy fontosságába és az odiumok egész orkána zudult reám, s a leküzdhetetlen nyilvánulásokra tekintettel vissza kellett vonulnom a küzdelemtől. Csak azt sajná-

lom, hogy gyengének bizonyult szavam, míg gyors és teljes sikerhez jutottunk volna, a harcra és a küzdelemre kényszerítve. Evek óta keresztül alig volt részem a politikai életben, csak kötelességem teljesítésének aktívissá váltam biztatott engem ismét a cselekvésre.

— Amikor a nagy küzdelem a szabadelvű párt bukásával végződött, akkor pártszenvédelemtől elfogulatlanul figyeltem a harcot. Hogy a szabadelvűpárt féltreállt, amikor győzött a koalíció, ezért történt, hogy jött a szabadelvűpárt felvonulása szabaddá tegye, területéről elhárítsa az akadályokat.

— Az elő az alternatíva elő kellett állítani a koalíciót, hogy sikerre vezesse akcióját, hogy élvezze a nemzet annak gyümölcsét, vagy saját sulya alatt, saját politikai erőtlensége és hibái folytán lehetetlenülé váljon, de akkor ne legyen ott senki, akiben bukásának okát kereshetné. Csak ez az elő vezetett arra, hogy a nemzet kiábrándult, fogalmait megüszultak és arra a fökra jutott, mely azután lehetővé tette igaz, erélyes, reális, produktív magyar politika folytatását, illetőleg a magyar nemzeti politikának újbóli felvételét.

— Kétségtelen, — hogy a koncentrációs kérdésre visszatérjünk, — hogy egy különösen nagy nemzeti csapás veszélyes pillanatában, a helyzet megrendülése az erők összpontosított egyesítését kívánja meg, de ennek nálunk nagy áruyoldalai vannak. Azok, akiknek valivetett harmoniában kellene egyesülnök, nagy feladataik tudatában, amelyeket elvállalnának, ahelyett, hogy a szükséges tárgyi előfeltételek megvolnának, ahelyett, hogy teljes bizalomban egymás iránt, egyiknek sem lobogva más a szemé előtt, mint a veszélyben forgó hazá megmentése, — ahelyett hogy az összes hazaiak egyesülnének, — mindenki, aki a koncentrációs kabinetben részvételre aspirál, napra és érem pontosan tudja, hogy a koncentrációs kabinet tagjainak utjai mikor válnának szét. Az elmúlt hónap alatt vizsgáltuk, hogy megvoltak-e a koncentrációs kabinet előfeltételei, vizsgáltuk hogy a koncentráció valóban az összes tényezők együttműködésére irányul-e. Ugyanakkor azt kellett látnunk, hogy a logopesebb, vad sértéssel támadták egy létező kormányt és akarják a létező többség pozícióját aláásni.

Gondoljunk a román betöréskor intézett támadásra. December hónapra, a téli eseményekre és a legutóbbi parlament szesszióra. De ha valakinek mégis kételevé lehet a helyzet felismerésére vonatkozólag, ha valaki azt gondolja, hogy a koncentráció az, amelyet a koncentrációt hangoztatók becsületesen akar-pak, hát

gondoljunk a tegaspi jelenségekre.

Hiszem, hogy ezek után a tények és tapasztalatok után, bajos nekünk a koncentráció hangoztatásból mást látni, mint olyan jel-szavakat, amelyben

nem koncentrációt, de dezorganizációt kívánnak elérni.

(Ugy van, ez a cél.) Ezzel megakarják bontani a meglevő szilárd falakat abban a reményben, hogy azután valami reájuk nézve megfelelőbbet építhetnek fel. Hát kedves barátaim, ilyen körülmények között azt hiszem, hogy sem a párttól, sem a kormánytól nem várhatta senki, hogy a koncentráció jelszavára a koncentráció megkísérlésével válasszunk. Ha komolyan megkísérelték volna a befejezése után nagy hála tartozás vár a nemzetre a harctéren küzdőkkel szemben. kormányra és a többségre nézve elfogadható, a kormány és a többség önértétét és ettől nyert jogos pozícióját meg nem támadó formában, leküzdve az aggályokat becsületesen belemertünk volna ebbe a kísérletbe. De azok után a jelenetek után, azok után a beállítások után amelyben ez a kérdés részösült, nézetem szerint a nemzet érdeke ellen jártunk volna el.

(Ugy van.) Es ha csakugyan meghagytuk volna ingatni ennek a homogén pártnak és kormány-nak, ennek egymás iránt bizalomtól áthatott ugyanezen elvek szolgálatában egybeforró tömör kormánynak és pártnak alapjait, úgy ennek nagy jótéteményeitől megfosztottuk volna az országot.

Kálmán Gusztáv: Ugy jártunk volna, mint a trójaiak a falóval.

— Ezután a miniszterelnök rátér a kérdések negyedik csoportjára,

választójog kérdésére,

amelyet úgy akartak beállítani — mondja — mint azzal a nagy igazsággal kapcsolatos szoros összefüggő dolgot, hogy a háboru lélek-emelő tanulságait le kell vonni, hogy a háboru befejezése után nagy hála tartozás vár a nemzetre a haretéren küzdőkkel szemben.

Rámutat Zichy János grófnak egyik bécsi lapban megjelent cikkére. Zichy János gróf a pártkötelékek alól kivonta magát és így tartalom nélküli, de magyarázatásokra alkalmat adó cikkeket helyez el. Azt mondja, hogy új korszak előtt állunk. A jóslás veszedelmes dolog. Az állami szocializmus megverve került ki a világháboruból. A magyar nemzet hőstettei mindnyájunk lelkét örömmel töltik el, ezek sok választalat leromboltak, sok félreértést megszüntettek és egybeforrasztották a nemzeti érdekeket és a magyar népet, hogy vállalva szolgálják ezeket az érdekeket. Tiltakozik az ellen a végtelen szüklátókörü beállítás ellen, a mely a radikális választói jogban látja az új idő megnyilatkozását.

Poroszországban egy olyan választójog van, amely régóta megérett a reformra.

A porosz birodalom 32 millió lakossal bír, de a választók száma csak 290 ezer. Magyarország népessége csak fele annyi, mint Poroszországnak és a választók száma 145 ezer volna. De még a háborus összeírás mellett is egy milliónyolcszáz ezer választót eredményezett a választói reform. A 30 évesnél idősebb férfi lakosságnak több mint felét, a 24 évesnél idősebb lakosságnak több mint 43 százalékát, míg ezzel szemben Poroszországban, a felnőtt lakosságnak alig négy százalékát teszi ki a választók száma. Ezt az állapotot reformálni kell. De mi, amikor alig néhány év előtt ilyen nagy lépést tettünk, akkor semmiféle jelszó kedvéért nem szabad meg-ingattatni magunkat és nem szabad eltérnünk az ezer éves ország tradíciójától.

— Nem mondom, hogy ezzel a kérdéssel nem vagyok hajlandó foglalkozni, az ellen tiltakozom csak, hogy hangulatot kelte jelszavakkal olyan reformot, vagy olyan radikális átváltozást akarjanak keresztül vinni, amely egyszerre úgy megtámadná a magyar nemzet életében Magyarországot, mint ahogy megtámadta volna akkor, amikor hazaerülőknak hirdették a választójogi reform mostani sürgető azokat, akik akkor a radikális álláspontján állottak. A magyar nemzet konkrét, reális érdekeinek helyes szolgálatában egy pillanatra sem szabad, hogy megingasson bennünket az események alatt megindult radikális szölamok. Nem szabad zavarólag hatni arra a szellemre, amelyet bün megzavarni addig, míg a győzeimes békét ki nem csikartuk.

— Az ellenzék a kormánytól azt követelte, hogy permanenciában maradjon a parlament.

— Miért? kérdem én! A belviszonyok olyanok, amelyek ezt a permanenciát szükségessé tennék? A közvetlen veszély félelme ez?

Az ország belső helyzete teljesen szilárd és nyugodt.

— Katonai helyzetünk annyira szilárd és megnyugtató, amennyire egy ilyen nagy világháboruban egyáltalában megnyugvásról és szilárdságról véges ember beszélhet.

— Azok az események, amelyek az orosz birodalomban lefolynak, hozhatnak örvendétes befolyást abban az irányban, hogy közelebb jutunk a békéhez.

— De bizonyoz, hogy az ellenzéknek sem juthat eszébe, hogy az Oroszországban kitért tüzvész lángja mihoz-

zánk is átesaphat. Ha van bárhol állam, amelynek alkotmányos élete biztosított-nak tekinthető, a melynek alkotmányos királyát forradalmi mozgalmaktól való aggodalom soha, semmi körülmények közt sem érheti, akkor Magyarországnak ez. élénk helyeslés, taps, hosszantartó éljenzés!

— Ha van valahol ország, ahol azok, akik felelősek a kormányzat viteléért, garanciát vállalhatnak abban az irányban, hogy

forradalmi jelenségek nem fognak felmerülni: úgy Magyarországnak ez.

— Nem hiszem, hogy az ellenzéken legyen bárki, aki ezt az igazságot kétségbe vonja. Ha pedig azért maradjon a magyar parlament permanenciában,

mert az orosz forradalom közelebb hoz bennünket a békéhez,

erre azt válaszolom, hogy az ilyen szituáció felhasználása nem a parlament feladata. Amikor a parlamentben tegnap délután az ellenzék vezérferfiakkal tárgyaltam, sajnálatomnak adtam kifejezést, hogy álláspontjukat nem tehetem a magamévá. Kijelentettük, hogy kifogásainknak élesen fognak ugyan kifejezést adni, de parlamenti formában!

— Tíz perc múlva a parlamenti forma teljes fényében gyönyörködhattunk. Ha elfogult pártmunka lennék, örömmel konstataálnám ezt a jelenséget. De nem tudom magamban legyőzni a magyar hazafit. Azt hiszem, hogy helyesen jártam el, amikor a szituáció megoldásánál, öfelsége kegyességéből rendelkezésemre álló, legegyszerűbb és legsimább módot választottam. (Élénk helyeslés.)

— Ama reményemnek adok kifejezést, hogy ha majd júniusban ismét összeül a Ház ismét a normális parlamenti tárgyalás formáját vehetjük fel. De ez nem tőlünk függ. Ti férfiasan teljesíteni fogjátok kötelességeiteket. Nem kérek meg erre benneteket, mert tudom, hogy meg fogjátok tenni.

— A magunk, saját és minisztertársam részéről biztosíthatlak benneteket, hogy ha bármelyik alkotmányos tényező megvonja tőlünk bizalmát, zugolódás nélkül, nyugodt öntudattal, felemelt ível megyünk tovább, a haza, a király iránti kötelesség önzetlen teljesítésének útján, abban a pozícióban, amelyben a változott politikai helyzet állítani fog bennünket. Addig míg az alkotmányos tényezők bizalmával megajándékoztattunk, teljesíteni fogjuk kötelességünket, felelni fogunk róla, hogy a magyar nemzet létérdekei csorbát ne szenvedjenek.

Hosszas lelkes éljenzés és taps. A párttagok felugrának helyeikről és percekig tomboló éljenzéssel ünneplik a miniszterelnököt.

Ezzel a gyönyörű akkorddal fejeződött be az értekezlet.

Az ellenzék nyilatkozata.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Az ellenzék pártok ma délben a függetlenségi negyvennyolcas pártkörben értekezletet tartottak, melyen megállapították, hogy a képviselőház elnapolása úgy alkotmányjogi, mint erkölcsi szempontból a legnagyobb sérelem, tekintettel arra, hogy a hadviselés helyzetében Amerika beavatkozásával lényeges változás állott be, amelyről tényleg a magyar parlamentet nem is értesítették, úgy, hogy a parlament ennek az eseménynek előzményeiről és következményeiről teljesen tájékozatlan maradt. Ezenkívül az orosz forradalom olyan eshetőségeket és lehetőségeket teremtet, amelyekkel szemben való állásfoglalást a nemzet véres áldozatokkal vívott nagy háborujának végkimenetelére nézve sorsdöntő lehet. A parlament nyilatkozatának lehetőségét egy párt kormányzat diktatorizmusa lehetetlenné tette. Az interpellációk alakjában feltett kérdések feltétlen tisztázást igényelnek. A hadügyminiszter távozásának körülményeiről sem nyert tájékoztatást a parlament, a kételyeket el kell oszlatni, amelyek a hadügyek egyes ágainak vezetése iránt felmerültek. Számos összeférhetlenségi ügy, Károlyi

Mihály gróf mentelmi ügye parlamenti immunitás szempontjából okvetlenül tiltakozást kíván-nak. A népjogok demokratikus uton való kiterjesztése is elengedhetetlen követelmény. A kormány az ország egyetlen fórumát ehallgattatta bizonytalan időre. Ez egy oly rettenetes politikai hiba, amilyen bün az alkotmányosság ellen. Ezek azok az okok, amelyek miatt az ellenzék oly nagy felháborodással fogadta a Ház elnapolásának még csak a tervét is.

Budapesten a királyi pár.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A nyugati pályaudvarra ma délután 1/2-kor ro-bogott be az udvari vonat a királyi párral. Tolnay Kornél a Máv. elnökigazgatója ugrott ki először a termes kocsiából, majd az ajtóban csukaszürke tábori egyenruhában, rövid bajonettel megjelent a király. Mögötte a királyné állott fekete kosztümben. Ezután Lobkovitz Zdenkó herceg első főhadsegéd és Tisza István gróf miniszterelnök szállottak ki az udvari vonatból. Tisza István gróf miniszterelnök ugyanis Pozsonyig elébe utazott a királynak és Budapestre együtt tette meg az utat vele.

Öfelsége először Tolnay Kornél Máv. elnökigazgatóval beszélgetett, majd Bárczy István polgármesterhez fordult, akinél Budapest élelmezési viszonyai iránt érdeklődött. Bárczy azt válaszolta, hogy Budapest élelmezési viszonyaiban nehézségek vannak, de szükösen ki tudnak jönni. A király erre megjegyzte, hogy Budapest közlelmezési viszonyai ma is türhetőbbek, mint Wiené, vagy Ausztria más városáé, vagy akár Berliné. Boda Dezső dr. főkapitánnyal szintén erről a kérdésről beszélgetett a király. Zita királyné ezalatt Tolnay Kornéllal, majd ő is Bárczyval és Bodával beszélgetett. Majd az udvari autó a közönség lelkes éljenzése közepette a várba hajtatott.

Itt délután 4 órakor a király kihallgatáson fogadta a tudomány és műgyetem tisztelgő küldöttségét fél 5 órakor Balogh Jenő igazságügyminisztert, fél 6 órakor Zichy Géza grótot, A királyné negyed 5 órakor Benczur Gyula műtermébe hajtatott, egy óra múlva visszatért a várba és Széchenyi Gyula grótot, majd Klebelsberg Kuno gróf államtitkárt fogadta kihallgatáson.

Élénk tüzérségi tűz a Karsztton.

Budapest, április 13. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelentü:

Keleti és délkeleti hádszintér:

Nincs nevezetesebb jelenteni való.

Olasz harctér:

A Karszt-fensíkon és a Wipach-völgyben a tüzérségi tűz jó látási viszonyok mellett állandóan élénk.

Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren.

F. hó 13-án napkelte előtt 5 tengeri repülőgépnk néhány bombával megtámadta a Codigorozi szivattyu-műveket, a Po torkolatának területén és több találatot ért el. Valamennyi repülőgépnk sértetlenül tért vissza. A hajóhadparancsnokság.

Kitüntetés. A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismerésül Ajtó Győző 33. gyalogezredbeli hadnagnak a legfelsőbb dicsérő elismerés — a kardok egyidejü adományozása mellett — tudtára adassék.

Uj gőzfürdő, szálloda és szanatórium Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyszabású terv megvalósításán fáradozik most özvegy Reiniger Sámuelné, a Reiniger A. S. aradi fakereskedő cég tulajdonosa. Özvegy Reinigerné tudvalevőleg néhány hónappal ezelőtt megvásárolta a Boros Béni-tér és Munkácsi-utca sarkán lévő óriási háztömböt, amelyet Aradon a Dengl házak néven ismernek. Ennek a nagy házkomplexumnak a helyére, illetve az épületek kifejlesztésével, átalakításával modern szállodát, gőzfürdőt és természet-gyógyászati szanatóriumot akar létesíteni a tulajdonosnő.

Régen kísért már Aradon modern szálloda és gőzfürdő építésének terve, azonban mindmestanáig lehetetlen volt megfelelő hatalmas tőkét erre a rentabilisnak látszó vállalkozásra összehozni. A háború előtt egy agilis aradi ur megpróbált összehozni olyan érdektársaságot, amely gőzfürdőt létesítene Aradon, mert valjuk be, az aradi fürdőviszonyok meglehetősen mostohák és e tekintetben Arad sajnálatosan hátramarad a többi nagy városok mellett. A háború azonban keresztülhúzta az érdekesoport számításait, mert a háborúban szinte képtelenség ilyen tervet megvalósítani.

Özvegy Reiniger Sámuelné, mint széles látókörű és üzletileg felvilágosult vállalkozó szintén belátta annak a szükségét, hogy Ara-

don hatalmas méretű szállodát, ezzel kapcsolatos gőzfürdőt kellene építeni. Mivel úgy látta, hogy a város a Boros Béni-tér irányában fejlődik, elhatározta, hogy a Dengl házak átalakításával megvalósítja ezt a régen kísért tervet. Megbízta Szilárd István temesvári városi főmérnököt, az aradi származású kiváló tervezőt, hogy készítse el az aradi új szálloda, gőzfürdő és természetgyógyászati szanatórium tervrajzait. A főmérnök már jórészt be is fejezte a tervezés munkáját és a napokban fogja azt bemutatni megbízójának. Értésülésünk szerint a terv kivételére csak a háború után kerül a sor.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a természetgyógyászati szanatóriumot miért kívánja felépíteni özvegy Reinigerné. Évek hosszú során arra a tapasztalatra jutott, hogy Aradon igen sok híve van a természetgyógyászatnak. A háború előtti években számosan keresték fel Aradról a németborsáni, a verseei és a veldszi természetgyógyászati szanatóriumot. Akik ez üdülőtelepekről visszakerültek, elragadtatással beszéltek az egyszerű gyógyászati hatásáról és folyton több és több hívet szereztek a nap és légkúra gyógyászati hatásáról. Azok, akik ilyen szanatóriumot állítottak fel, ma már igen jelentékeny vagyonnal bírnak, mert az ottani gyógyászati a vállalkozótól nem sok befektetést követel.

Adóval sújtják a világitást.

(Megdrágul a közuti viteldija.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A műszaki bizottság ma délután négy órakor-ülést tartott Lőcs Rezső h. polgármester elnöklésével. A tárgysorozat első pontja volt, a polgármester által kiküldött bizottságnak, mely a város jövedelmeinek fokozására és a pótdadó leszállítására vonatkozólag dolgozott ki javaslatokat, — az a szabályrendelet tervezete, hogy a gázfogyasztást és az elektromos áram fogyasztását városi adóval sújtják. A villamra 10%-os adó kivételét javasolja az eladási ár után, a gázra pedig köbméterenként egy és két fillért. A szabályrendelet-tervezet azonban azokat az ipartelepeket, amelyek a saját szükségletükre önmaguk termelik a villanyt, ki akarta vonni az adó alól. A műszaki bizottság mai ülésében arra vonatkozólag volt hivatva határozni, hogy műszaki szempontból lehetséges-e a termelő saját szükségleteinek ellenőrzése, az az egy hatósági kontroll készületek felállítására.

A szabályrendelet szerint adómentes továbbá a gázfogyasztás oly telepeken, amelyek óránként csak mástól köbméter légszuszter termelnek és végül adómentes az utcai világitás. Az új adó a fogyasztókat terheli, a gáz és villam arát az adó hozzászámításával kötelesek a vállalatok számlázni és ezt a pluszt azután negyedévenként szolgáltatják be a városnak. A főszámvevő a világitási adó behozatától a gépüzemigazgató számításai alapján a gázgyármál hétézer korona, a villamgyárnál pedig hatvanháromezer korona, összesen tehát hetven ezer korona hasznót remél a városnak.

Reisinger Sándor bizottsági tag szerint az ipar erősen sújtva van azzal, hogy az ipari célokra használt villamosáramra 10%-os adót vetnek ki.

Zerkovitz Rudolf: A nagy aradi gyárak kibújnak a világitási adót, a hivatalnok azonban, akinek nem luxus a világitás, — nem. Mért fizessen ismét a fogyasztó közönség és mért fizessen még hozzá többet. Sőt ellenkezőleg progresszívnek kellene lennie a világitási

adónak, mert minden adó, ami progresszív, már nem antiszociális. A középosztályt sokkal inkább sújtja, ha 25 korona adót kell fizetnie a világitás után évenként, mint a nagy ipartelepeket, ha ezer koronát kell fizetniük.

Zádor Imre gépüzemigazgató: Az elhangzottak után azt indítványozza, hogy a világitási adó alól semmitse kivétel ne legyen, sem öntermelés, se más egyéb címen. Műszaki szempontból is csak ez lehetséges.

A tárgysorozat második pontjaként a közuti közlekedés személyi forgalmának megadóztatása szerepelt, a jegyárak felemelésének alakjában. Az e réven származó jövedelemből terület-használati díj címen a vállalat köteles bizonyos részt a városi pénztárba beszállítani.

Zerkovitz Rudolf: A miniszter áttolja látni, hogy ez tulajdonképpen közlekedési adó és vagy jóváhagyja, vagy nem. Nem tartom helyesnek, hogy ezt a kérdést, mint adóügyet kezeljék, miért nem kezelik egyszerűen mint tarifareformot.

Lőcs Rezső elnök: Ne tartalékoljunk, szállítsuk be az egész százötvenezer korona nyereséget, vagy legalább is százezer koronát a városi pénztárba és akkor nincs szükség a jegyárak felemelésére, a lakosság újabb megnyomortására és Aradnak az idegenek előtt rossz színben való feltüntetésére.

A bizottság az elnöki h. polgármester javaslatát a magáévá is tette és kimondotta, hogy minden tarifaemelésből származó jövedelem, amennyiben tarifaemelésre bármikor szükség lesz, kizárólag a közlekedési vállalatot illeti és annak belügye, ellenben a vállalat biztosítsa a városnak legalább a szükséges ötven-hétézer korona beszállítását. Kimondotta a bizottság, hogy a mai körülmények között tarifaemelésre nincs szükség, ellenben ettől függetlenül Zádor Imre gépüzemigazgató javaslatára előterjesztést fog tenni a közgyűlésnek, hogy a pályaudvarra vezető minden jegynek az arát nappal husz fillérre, éjszaka pedig harminc fillérre emeljék fel. A többi jegyár marad tizenkét fillér egységesen továbbra is. Javasolja azonban a bizottság a bérletjegyek árának megfelelő felemelését, mert azok sehogyssem állanak arányban az egyes jegyek

árával. Tehát a hat koronás bérletnek kilenc koronára és a tíz koronás bérletnek tizennégy koronára való felemelését javasolja.

Angolok borzalmas

vesztéséget.

(Lloyd George Amerika beavatkozásáról.)

Berlin, április 13. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadseregeportja;

Arrasnál a csatater északi szárnyán az angoloknak kezdetben Angrees és Givenchy en Gohelle ellen intézett támadásait ellentámadásainkkal kiegyenlítettük. Az Arras—Gavrelles-i országúttól a Scarpeig két ízben is támadó ellenséges hadosztályokat súlyos veszteségeikkel visszavertük. Arrastól délkeletre visszavertünk több támadást, köztük lovassági támadást is. A Perennesből Cambraiba és le Catelet-téba vezető országutak mentén kisebb harcok voltak Goureaucourtnál és Hardicourtnál. A tegnapi St.-Quentinre és a dél felől csatlakozó vonalakra irányult élénk tűz tovább tartott, e tüzelés a franciák támadásait készítette elő, amelyek a Somme mindkét partján ma reggel meg is kezdődtek, de meghiusultak.

A német trónörökös hadseregeportja:

A heves tüzérségi harc az Aisne mentén és a Champagne nyugati részén növekvő hevességgel tovább tartott. Több ízben előre tapogatózó ledérítő osztagokat visszavertünk. Ez alkalommal 100 francia maradt kezünkön.

Albert württembergi herceg vezértábornagy hadseregeportja.

A helyzet változatlan.

A keleti harctéren és a macedón arcvonalon lényeges esemény nem történt.

Az ellenség nyugaton 13, keleten pedig 2 repülőgépet veszített. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Genf. A *Matin* jelenti: Az angolok minden fáradságos sikerük dacára a legutóbbi 24 órában borzalmas veszteségeket szenvedtek. Ancre még mindig a németek kezében van és az angolok képtelenek elvenni.

Rotterdam. Lloyd George tegnap hosszabb beszédben üdvözölte Amerika csatlakozását. Amerika fegyveres beavatkozásával az entente háborúja a demokrácia küzdelmévé vált a katonai autokrácia ellen. Reméli, hogy az Egyesült-Államok háborús felkészülésére egy év sem szükséges. Hindenburg nyilatkozatából kitűnik, hogy a németek nem számítottak Amerika fegyveres beavatkozására. A háborúban hajókra van szükség, ezért helyes, hogy Amerika erőiesen folytatott hajóépítést. Amerika lassan, de alaposan készült el. Az arrasi csatában már Amerika segítségével jutott Anglia diadalra. Amerikai gépek pusztították el a német aknákat és drótsövényeket. Amerika segítsége meg fogja éreztetni hatását, de különösen fontos a jótékony békére. Amerikának beavatkozásaért joga van a béketárgyaláson való részvételre, amely béketárgyalás a népek sorsát és az emberiség jövőjét intézi.

Ügyvédi és bírói nyomor.

— Az aradi kamara jalkiáltása. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Május 6-án tartja az aradi ügyvédi kamara az évi rendes közgyűlését és pedig azért ebben a kivételes időben, mert azt hitték, hogy az igazságügyminiszter már az év elején ki fogja boesátani azt a rendeletét, amellyel megengedi, hogy az ügyvédi kamarák a háboru ideje alatt szüneteltesék a tisztujtást. A rendelet nem jelent meg, a kamara hiába várt és ezért a törvényes határidőn túl ugyan, de mégis megtartja közgyűlését. Mégma el is marad a tisztujtás, be kell tölteni az elnök-helyettes helyét, mert *Czédli Károly dr. kir. tanácsost, a kamara helyettes elnökét a miniszter három év tartamára a kir. Kuria ügyvédi tanácsának tagjává nevezte ki.* Általános tisztujtás nem lesz, mert a kamarának 388 tagja közül, 212 teljesít katonai szolgálatot és méltóan veszi ki részét az ügyvédi kar a harctéren e nagy időkben tanusított önfeláldozásból, *Capra Aurél dr. kisjenői, Hollósy Kálmán dr. borossebesi, Molnár János dr. békesabai ügyvédek hősi halált haltak.* De a katonai igazgatás és igazságszolgáltatás terén képzettségével, leleményességével és rátermettségével is hasznos szolgálatot tesz a hadseregnek. Nem lenne tehát méltányos, ha a hadbavonult kartársak távollétében az itthonmaradtak választanák meg három évre a kamara vezetőségét.

Az aradi kamara életének egyik igen érdekes momentuma — mint az *Schütz Henrik dr. titkárnak* rendkívül szép és tartalmas jelentéséből látható — hogy a vezetőség a hadbavonult kartársak anyagi érdekeit igen melegen felkarolta és minden lehető forrást felhasználta és kikutatott, hogy a rászorulókat anyagi támogatásban részesíthesse.

Ennél is nagyobb hála kötelezi azonban az igazságszolgáltatás derék és kiváló munkáit a jelentésnek az 5 szociális helyzetük javítására vonatkozó rendkívül érdekes előterjesztése s az a bátorhangu fellépés, amely méltán esatlakozik ahhoz a nagy és országos akcióhoz, amely a szellemi foglalkozásnak teljes pauperizálódását óhajtja megakadályozni.

Harmadik háborus jelentésünket terjesztjük fel ezuttal nagyméltóságodhoz — mondja a kamarai jelentés — és bár békeajánlatunk rövid idővel elzolt, rideg visszautasításban részesült ellenségeink részéről, mégis azon reményben ringatjuk magunkat, hogy a háboru most már mégis a végéhez közeledik.

A háboru egész folyamata alatt az ügyvédi kar kitűnt háborus erényeivel, de sajnálattal kell felemlitenünk, hogy karunk ezen erényei a hadvezetőség és katonai kormányzat részéről megfelelő elismerésben nem részesültek.

Legénységi rangban szolgáló ügyvédek.

Az összes ügyvédi kamarák többrendbeli feliratot küldtek nagyméltóságodhoz, különösen a magasabb korosztályokba tartozó segédszolgálatos ügyvéd népfelkelők beosztása és rangfokozata tárgyában. Feliratainkban kértük, hogy amint a többi, főiskolai képzettséggel bíró népfelkelők, (orvosok, állatorvosok, mérnökök) tisztii rangban teljesítenek népfelkelői szolgálatot, ugyanilyen elbánásban részesüljenek az ügyvéd népfelkelők is, kik közül igen sokan vannak a hadbírókhoz, katonai közigazgatáshoz szolgálattételre beosztva és igen értékes szolgálatokat teljesítenek legénységi rangban és legénységi zsold mellett.

Utolsó e tárgyban kelt felterjesztésünkre Nagyméltóságod 60354—916. I. M. IV. számú felirattal arról értesített, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur közlése szerint tervben van a háboru tartamára a katonai igazgatásnál alkalmazott fogalmazó személyzet részére bizonyos feltételek mellett a katonai tisztviselők

XII. és XI. fizetési osztályának megfelelő állások szervezése, mely terv megvalósítása esetében az ügyvédi kar tagjai megfelelőbb katonai rangot érhetnek el. Ezen felirat kelta óta néhány hónap telt el, a terv azonban még nem valósult meg, mert tudomásunk szerint kartársaink és különösen idősebb kartársaink nagy része még ma is legénységi rangban teljesíti katonai szolgálatát.

Meddig bírja az ügyvéd, a bíró?

Minél hosszabb időre nyulik a háboru, annál aggasztóbb színekben tűnik fel előttünk az értelmiségi középosztály jövődó helyzete, melyet a háborus viszonyok teljesen kizökkentettek gazdasági helyzetéből. A termelő osztályok a háborus gazdasági életnek ugyasólván csak előnyeit élvezték, ezzel szemben az értelmiségi középosztály, melynek tagjai közül bennünket első sorban az ügyvédi karnak és a testvér foglalkozásnál fogva bírói karnak helyzete érdekel, a legnagyobb áldozatokat volt kénytelen hozni és nem tudjuk, meddig bírja az elmerülés veszélye nélkül a mai helyzetet.

Az állam a háboru kitörése óta részesítette ugyan a bírói kart drágasági pótlékban és kamatmentes kölcsönökben, de ezek annyira nem állanak arányban a szükségleti eikkék áremelkedésével, hogy a bírák, bírósági jegyzők és bírósági tisztviselők nagy része keserves anyagi gondokkal kénytelen küzdeni. Ezen az állapoton pedig okvetlen segíteni kell; a bírói fizetések már békeidőben sem voltak megfelelőek, a háboru kitörése óta azonban a pénz vásárló erejének csökkenése és a nagymérvű drágaság következtében lehetetlenné teszik az állásnak megfelelő módon való megélhetést. A legkevésbé pedig, a mit a bírák, kik minden nélkül-foglalkozástól el vannak tiltva, elvárhatnak, az hogy olyan javadalmazást nyujtson nekik az állam, melyből állásuk méltóságának megfelelően meg tudnak élni.

A magyar bírói kar hozzáférhetetlenségéhez a gyanunak még árnyéka sem férhet, de gondolkodnia kell mindenkinek azon, mi lehetne a mai viszonyok között az igazságszolgáltatásból, ha kevésbbé jellemző bíráink volna; a kötelező szegénységi fogadalom nem lehet a bírói pálya előfeltétele és bár mi is tisztelettel emeljük meg kalapunkat azon bírő előtt, ki megtanulta a cipőtalpalás mesterségét és sajátkezüleg talpalja gyermekei cipőit, de végzetesnek és kárhözatosnak tartjuk azon állapotot, mely a bíró részére kényszerű szükségé teszi a cipőtalpalás egyébként tiszteletreméltó mesterségének megtanulását.

Ezért nyomatékosan arra kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék sürgősen folyamatba tenni a bírák, bírósági jegyzők és bírósági tisztviselők oly méretű fizetős rendezését, mely a mai megélhetési viszonyoknak, a mai áralkulásnak és a bírák és bírósági hivatalnokok társadalmi állásának megfelel.

Csak a bírákról és igazságügyi tisztviselőkről tettünk említést, mert hatáskörünknel fogva csak az igazságszolgáltatásnak és az é téren működő tényezőknak viszonyaival foglalkozhatunk hivatalosan. De minthogy az ország általános közállapota kihatással vannak az igazságszolgáltatásra is, ki kell jelentenünk, hogy az egyéb tereken működő köztisztviselők anyagi helyzete is gyökeres javításra szorul és ezért Nagyméltóságodat, mint a kormány tagját, arra kérjük, méltóztassék befolyását az összes tisztviselői fizetéseknek megfelelő felemelése érdekében latba vetni.

Ami az ügyvédség helyzetét illeti, erre vonatkozó aggályainkat már mult évi jelentésünkben felírtuk, kifejtettük, hogy a kibontakozás eszközeit még nem látjuk tisztán és sajnos, e tekintetben még ma sem mondhatunk egyebet.

Már a háboru kitörése előtti egyik jelentésünkben megállapítottuk, hogy az ország gazdasági fejlődése nem tart lépést az ügyvédi kar szaporodásával és ezen túlszaporodás nézetünk szerint a háboru kitörése nélkül is válság elé vitte volna karunkat.

A további szaporodástól ma már nem kell tartanunk; a háborus évek harctéri és termé-

szetes halálzásai és a minimális számban eszközölt újabb felvételek országszerte csökkentették az ügyvédség létszámát és minthogy az ügyvédjelölti kar is lepadt, másrészt pedig az egységes bírói és ügyvédi vizsgáról szóló törvény az ügyvédi pályára való lépést meglehetősen megnehezítette, ezért a közel jövőben nézetünk szerint a további elszaporodás nem igen fog bekövetkezni.

De a jelenlegi létszám is elég nagy ahhoz, hogy a kar megélhetésének lehetőségei komoly aggodalmakra adjanak okot, úgy azokra vonatkozólag, kik katonai szolgálatot nem teljesítettek, de különösen azokra vonatkozólag, kik hadbavonulásuk folytán a háboru tartama alatt teljesen el voltak vonva hivatásuktól.

Azok, kiket jobb sorsuk megkímélt attól, hogy a civilizációt pusztító véres emberöldöklésben közvetlen részt vegyenek, mindenesetre sokkal kedvezőbb helyzetben vannak, egyrészt a háborus éveknél — bár erősen megcsappant — ügyforgalma mégis némi keresethez juttatta őket és nem voltak kénytelenek utolsó segélyforrásaikat is kimeríteni, másrészt módjukban állott ügyfeleikkel az összeköttetést a háboru befejezése utáni időre ápolni és fenntartani.

Teljesen újból kell azonban megkezdeniük életpályájukat azoknak, kik a háboru tartama alatt hosszabb, vagy rövidebb ideig katonai szolgálatot teljesítettek. Ezek iródájukat kénytelenek voltak bezárni, ügyfeleik elszéledtek és kérdéses, hogy megcsökkent testi erővel és fel-delt idegrendszerrel visszatérő kartársaink fog-nak-e bírní azzal a rugékonysággal, mely az élet küzdelmeinek újból való megkezdéséhez szükséges.

Az ország gazdasági, jogi és politikai életének teljes megújodása mellett lesz csak lehetséges, hogy mindazok — és itt nemcsak az ügyvédi kar tagjait értjük — kik a harctérről vissza fognak térni és azok is, kik itthon voltak, de a háboru következtében existenciájuk lét-alapjai inogtak meg, a háboru befejezése után újból el tudják foglalni az őket megillető helyet, ez a megújodás pedig

sok elavult nézettel és előítélettel való szakítást, teljes rendszerváltozást tesz szükségessé.

Addig, míg ez a mélyreható, változás be-következik, az ügyvédi karon átmenetileg a más pályákon való elhelyezkedés és az ügyvédi munkaalkalmak szaporítása segíthet.

El az ügyvédi pályáról.

A más pályák közül első sorban a bírói pálya kínálkozik. Régi kívánsága karunknak egy ügyvédi, mint általános igazságszolgáltatási szempontból, hogy a bírói kar tömegesebben frissíttessék fel ügyvédeknek bírákká való kinevezésével. A gazdaság, ipar, kereskedelem, vállalkozás gyakorlati vonatkozásainak kellő ismerete nélkül bíróságaink működése nem tart-hét lépést az élet fejlődésével és nem alkalmazkodhatik a rohamosan változó viszonyokhoz és igényekhez. Ezen gyakorlati vonatkozások pedig a bírói pályán nem sajátíthatók el olyan mértékben, mint az ügyvédi pályán, mert az ügyvédek állandóan érintkezésben állanak a gazdasági tényezőkkel és így legközvetlenebb forrásból szerzik meg azon ismereteiket, melyekhez a bírák csak közvetett uton juthatnak.

Elismerjük, hogy nagyméltóságod elődeihez képest elég tekintélyes számban nevezett ki ügyvédeknek bírákká és jegyzökké, de ezen kinevezéseknek még fokozottabb mértékben való eszközölését tartjuk szükségesnek, ami annál inkább keresztülvihető, mert a háboru — sajnos — a fiatalabb bírói, jegyzői és joggyakornoki nemzedékben is pusztított, az egyetemről néhány évig succrescentia nem kerülhet ki, a hiányok tehát csak az ügyvéd és ügyvédjelölti karból pótolhatók.

A más pályákon való elhelyezkedés szempontjából fontosnak tartjuk még az állami és önkormányzati közigazgatást. Ha eddig nem tudtuk volna, úgy a háboru alatt megtanulhattuk, mily nagy fontossággal bír az állam életében a jó közigazgatás. Láttuk, hogy a velünk szövetséges német államban minő csodákat mívelt a jól szervezett, a gyakorlati életet ismerő, annak igényeire alkalmazkodó kö-

igazgatási gépezet és mennyire mozdította ez elő a hadviselés érdekeit is. Viszont tapasztalhattuk, hogy e téren nálunk még nagyon sok a kívánni való és hogy a front mögötti életben, különösen az élelmezés terén, mennyi bajnak kulforrása volt az, hogy közigazgatásunk nem felel meg minden tekintetben a jogos kívánalmaknak.

Meggyőződésünk, hogy az ügyvédi karral való lefrissítés csak előnyösen hatna a közigazgatásra, mert kevesebb bürokráciát, de annál több gyakorlati ismeretet és érzéket vinne beje annak életébe, mint a hogy meggyőződésünk, hogy a pénzügyminiszter által jórészt az ügyvédi kar tagjaiból kinevezett pénzügyi biztosok működése is csak előnyös lesz a pénzügyi közigazgatásra.

A szellemi munka kellő meg nem becsülésének eredménye azon állandóvá vált panasz, mely az ügyvédi díjmegállapításokra vonatkozik. Előre becsátjuk, hogy ezen panasz ma már főleg csak a felsőbb bíróságokra vonatkozik. Az elsőbíróságok e tekintetben több bejárással vannak az ügyvédi érdekek és megélhetési viszonyok iránt; bár egyes elsőbírói díjmegállapítások is jogos kritika tárgyát képezhetik, de nagy általánosságon az első bírói díjmegállapítások már a háboru előtti időben is jóval kielégítőbbek voltak a felsőbb bírósági díjmegállapításoknál.

Teljesen elzárkóznak az ügyvédek megélhetési viszonyainak figyelembe vétele elől a felsőbb bíróságok; így volt ez a háboru előtti időkben is és változatlanul megmaradt a háboru alatt. Hihetetlenül alacsony költségmegállapításokat tapasztalunk a kir. táblák és kir. Kuria részéről és a szellemi munkának az alacsony díjmegállapításokban megnyilvánuló ezen lebecsülése annál bántóbb, mert szellemi munkások részéről ér bennünket és annál érzékenyebb, mert a felsőbb bíróságoknál nem fordulnak elő az ugynevezett sablon munkák, melyeknek elvégzése — mint az első bíróságoknál — némileg kárpótolhatná az ügyvédi kart a szellemi munka gyengébb díjazásáért.

Változás az aradi törvényszéken.

Az aradi kir. törvényszék vezetésében múlt évben változás állott be, a mennyiben a törvényszéknek több mint egy évtizeden át volt elnöke *Fábian Lajos dr.* a múlt év nyarán nyugdíjba vonult és a folyó év elején el is hunyt. Hosszu bírói pályájának érdemei a köz tudatban élnek és így azok méltatását e helyütt eltekinthetünk, csupán azt említjük meg, hogy az esküdtbíráskodást avatott elnökével ő vezette be törvényszékünkénél, a mennyiben a bírói perrendtartás életbeléptetésekor ő volt a törvényszék büntető tanácsának vezetője.

Az új elnök, *Schartner Sándor dr.* bírói pályájának legnagyobb részét az aradi törvényszékénél töltötte és így mint bírónak és ügyvédeknek jó ismerőse tért vissza oda, honnan néhány évvel ezelőtt távozott. Bírói múltját ismerve, jogos azon reményünk, hogy elnöki állásában minden tekintetben meg fog felelni azon várakozásoknak, melyek működéséhez fűződnek és az ügyvédi és bírói kar közötti jó viszonyt a jövőben is szeretettel fogja apolni.

A kamaránk területén levő bíróságok működése múlt évben kifogástalan volt, a határnapok rövidék és a perek az új eljárás szellemének megfelelően gyorsan nyertek befejezést. Tagadhatatlan azonban, hogy ez jórészt a háborus állapot következménye. Azon perek, melyekben habbavonultak vannak érdekelve, fel vannak függesztve, új per a rendszerel jóval kevesebb érkezik és így az ügyforgalom tetemesen megcsökkent. Ha a felfüggesztett perek újból folyamatba lépnek és az új ügyek száma is normális lesz, ez kétségtelenül torlódást fog előidézni bíróságainknál, azon reményünknek adunk azonban kifejezést, hogy a mint bíróságaink meg tudják küzdeni a háborus jogszolgáltatás nehézségeivel, úgy meg fognak tudni küzdeni a háboru befejezése után rájuk várakozó nagyobb munkateherrel is.

Az Aradi Közlöny

előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre	36 korona.
Negyed évre	9 korona.
Egy hónapra	3 korona.

Maladéktalanul megkezdik a munkások a béketárgyalásokat.

(Ellenkormány és hadsereg. Közli a kormány a békefeltételeket.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. Az orosz munkások tanácsa hivatalosan közli, hogy miután az új kormány külpolitikáját a régi rezsim szellemében folytatja és nem törekszik a háboru lehető leggyorsabb befejezésére, — a munkások tanácsa megvonja az ideiglenes kormánytól a rendelkezési jogot és a maga kezében bizottságot alakít, amely bírja a nép bizalmát és a béketárgyalásokat maladéktalanul megkezdal.

Stockholm. A munkáspárt hivatalos lapja, a Pravda jelenti: A munkások tanácsa 80000 főnyi hadsereget állított föl, hogy a kormány kebelében érvényre jutó polgári törekvésekkel szemben támasztéka legyen. A kadetpárt hasztalan kísérel meg a közeledést a munkásokhoz, bár a háborus foglalási és hódítási törekvésekkel Miljukow miniszterterásei sem értenek egyet.

Gaz. Pétervári jelentések szerint a helyzet egyre válságosabbá válik. A kormány valószínűleg rövidesen közölni fogja békefeltételeit.

Stockholm. A dandapalotában ma nyitották meg a kerületek tanácskozásait, a munkások és katonák kiküldöttjeivel. Csoidze hosszabb beszédében azt mondotta, hogy elérkezett a pillanat, amikor a nép maga dönthet a háboru és béke kérdésében. Kijelenthetem, hogy mindazokhoz csatlakozunk, akik abban fáradoznak, hogy a mostani kormány jelentse ki azonnal mindenféle hódításról való lemondását. Ilyen értelemben kell dolgoznunk, hogy a háboru mielőbbi befejezéséhez közeledjünk.

Luganó. A Petit Journal vezércikkében megállapítja, hogy az entente hadműveletei szempontjából csupán Anglia, Franciaország és Olaszország jöhetnek számításba, mert Oroszország, ahol jelenleg súlyos belpolitikai kérdések megoldásán tülekednek, a hadviselés szempontjából egyáltalán nem jöhet számításba. Az orosz offenzívával nem lehet számolni. Ez az oka annak, hogy az entente hatalmak többi államainak okvetlenül fokozniok kell tevékenységüket és még több municiót és ágyut kell gyártani.

A Secolonak jelenti Londonból: Az oroszországi események félelemmel töltik el Anglia vezető köreit. Az ideiglenes kormány nyilatkozata veszedelmes jelenség, mert az visszautasítja az entente eddigi háborus céljait. A munkásbizottság a békemozgalom növelését sürgeti és megbízottakat akar küldeni Stockholmba, hogy azok a németekkel tárgyalásokba bocsájtkozzanak. Az orosz kormány tehetetlen a munkásokkal szemben. Azt hiszik, hogy a dolgok az entente-rá nézve veszedelmes fordulatot vehetnek.

Malmö. Az orosz határról jelenti: A kormány és a munkásbizottság között folyó tárgyalásoknál a következő kérdésekben vannak meg ellentétek: Háborus célok, háboru folytatása, a cári család sorsa, az agrár reform, a szociális törvényhozás, a jövő állam-

forma. A jelenlegi viszonyok között kizárt dolog, hogy a munkás és katonai bizottság és a kormány között megegyezést tudjanak létrehozni.

London. Pétervárról jelenti: Az ideiglenes kormány a forradalmi munkáspárt két tagját nevezte ki azzal, hogy a legelőbb haditanásban részt vegyenek. *Alexejev* tábornok a kormány hozzájárulásával elhatározta, hogy a nagy főhadiszállást megkisebbiti. *Nyole* tábornokot, négy ezredest, öt főhadnagyot és kilenc vezérkari kapitányt, akik a nagyvezérkarhoz voltak beosztva, letartóztattak, miután a régi kormány híveinek tartották őket. A volt cár egész testőrségét és *Czebba* gróf parancsnoksága alatt levő kozákokat lefegyverezték. A kozákok magatartása nagy aggodalomra ad okot, mert a doni és krimi kozákok az ideiglenes kormánynak nem tették le a hűségüket és visszatértek hazájukba, ahol szabad kozák köztársaságot akarnak alapítani.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szombaton délután 3 órakor ifjúsági és népies előadás, mérsékelt helyarakkal: *Váratlan vendég*, színmű.

* **A színház hírei.** Vasárnapi előadások. Vasárnap, mint rendszeren, két előadás lesz a színházban. Deltután 8 órakor *Lehár* legszebb zenéjű operettje, a *Drótostót* van műsoron, este pedig *Gábor Andor* nagyhatású újdonsága, a *Dollárpapa* kerül színre, melynek eddigi összes előadásai zsáfoltt házakat vonzottak. Ifjúsági és népies előadás. Szombaton délután három órakor *Vajda Ernő* szenzációs sikert aratott színjátéka, a *Váratlan vendég* kerül színre először. A főszerepekben *Hoppesné*, *Kertész*, *Barics*, *Várnai*, *Gyöző*, *Polgár* stb. A *Dollárpapa* *Gábor Andor* rendkívüli sikert aratott újdonsága, melyet a közönség a legjobb hangulattal élvez, ma este és holnap vasárnap este is műsoron marad.

* **Ódry Lehel jubileárius estélye.** A Kőlesey-Egyesület 1917. április hó 14-én a kulturpala nagytermében *Ódry Lehelnek*, a m. kir. Operaház ny. magánénekesének ünneplésére, születése 50-ik évfordulója alkalmából jubileárius ünnepélyt rendez a következő műsorral: 1. Megnyitó. *Elmondja Zombory Andor*, a Kőlesey-Egyesület titkára. A tréma. *Irtó Ódry Lehel*, felolvassa *Szendrey Mihály*, az aradi Nemzeti Színház igazgatója. 3. *Ódry Lehel* üdvözlők: A magy. kir. kormány képviselője, Arad sz. kir. város polgármestere, A m. kir. Operaház kiküldöttje, A budapesti Nemzeti Színház kiküldöttje, A budapesti Irók és Művészek küldöttjei, Az aradi Fikarmonia-Egyesület elnöksége, Az aradi Hirlapírók Egyesülete, Az aradi Nemzeti Színház tagjai, Az aradi Irók és Művészek Szabad Társulása, A Kőlesei Egyesület elnöksége. Szünet után: 4. Opera-részletek. Előadják: *Várad Margit*, *Horváth Mici*, *Róna Dezső* az aradi Nemzeti Színház művészei, *Gellért-Pál* színházi karmester zongorakiséréte mellett. 5. *Ódry Lehel* visszaemlékezései. Előadja az ünnepelt: az énekrészleteket zongorán kíséri *Gellért Pál*. Kezdeté pontban fél 8 órakor. Jegyek 8, 6, 5, 4, 3, 2 és 1 korona árban előre válthatók *Scherhag H.* és *Fia* kereskedésében és este a pénztárnál. Pénztárnyitás délután 6 órakor.

* **Az Odry Lehel-ünnepség vendégei.** Odry Lehel jubilaris ünnepélyére egymásután érkeznek a budapesti küldöttség tagjai. A mai nap folyamán *Jváni Jenő* és *Vidor Dezső* érkeztek meg a budapesti Nemzeti Színház s a magyar királyi Operaház képviselőiben. Az író és színészvilág kitünőségei közül többen táviratban jelentették be jövetelüket. Az est folyamán a Vigszínház és Népepera képviselőiben megérkeztek *Tapoiczay Dezső* és *Stoll Károly*. A kegyeletes és szép ünnepélyen bizonyára ott lesz Arad városának minden számottevő egyesülete és személyisége. A Scherhag H. és Fiacég üzlete, ahol a jegyek előre válthatók, ma valóságos ostromot állott ki, annyian jelentkeztek jegyekért. De így helyes ez. Arad műértő és hálás közönsége ott akar lenni egy nagy-

multu művészember megható bucsujánál. A kulturpalotában a jegypénztárt délután 6 órakor nyitják meg s a bizonyára sokáig emlékezetes szép ünnepség pontban fél nyolc órakor kezdődik.

* **Lotte Gelinek jótékony célú hangversenye** iránt városszerte nagy az érdeklődés. A kiváló művésznő, aki mint operaénekesnő és hangversenyénekesnő a világvárosok nagy színpadain óriási sikereket aratott, e hó 15-ikén, vasárnap este 7 órakor kezdődő növendékhangversenyén mutatja be tanítványainak nagy haladását, amely az ő szakavatott vezetése alatt ért el. A hangverseny a Központi szálló nagytermében lesz és előreláthatólag megjelenik ezen Arad műértő közönségének nagy része. Jegyek már hat órakor kaphatók a Központi szállóban a pénztárnál, addig is válthatók a Kerpel-féle könyvkereskedésben.

— Örmester Gajdusek! Igaz-e, amit ez a cigány mond, hogy maga nem akarta maródi vizitre vinni? s hogy az önkéntesek buzaitottak a szabálytalanságra.

— Igenis: igaz!

Erre kitört az orkán. Jutott ott bőségesen az örmesternek is, az önkénteseknek is, majd midőn elosodasodott a vihar, az ezredes oda fordult az önkéntesekhez: — Ha még egyszer rebelliskednek: mindnyájukat becsukatom, de most honorálom a filantropiájukat s a közöscigánynak egy új állást kreálok. Örmester, maga vesz hat dísznót, azt átadja Patkolónak, akit ezennel kinevezek az ezred — kancszává!

Szólt, mosolygott, szalutált és eltávozott.

Ilyen ember az új közös hadügyminiszter.

Stöger-Steiner tábornok a hadügyminiszter.

— Az egykori komáromi ezredes és a szegény cigányfia. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Budapesti Tudósító jelentti, hogy a király steinstadteni *Stöger-Steiner Rezső* gyalogsági tábornokot hadügyminiszterré nevezte ki.

Ez a kinevezés sokfelé fog örömet kelteni Magyarországon, ahol az új hadügyminiszter nem ismeretlen. Évekig volt magyar garnizonokban, ahol a magyarságot bizonyára jól megismerte s felelősségteljes új állásában értékelni is fogja.

Rendkívül elegáns, karesu és magas, sőt szikár természetű férfiú, aki már fiatal korában egészen ősz volt. A hófehér haj még ma is élénk ellentétben van piros, egészségtől duzzadó arcával. Mint fiatal tiszt általános bűmulat tárgya volt épen ezért. A kis magyar városok utcáin, ha végiment a déleleg ifjú dalia a galambfehér hajjal s a rózsás arccal: utána néztek a csillogó szemű asszonyok:

— Érdekes!

Ez az érdekes katona előbb a vezérkarban szolgált s tanulmányait kitünő sikerrel elvégezve csapatszolgálatra vezényelték. A 12-ik komáromi gyalogezred egyik zászlóaljának parancsnoka lett és mint ilyen a város polgárságának általános rokonszenvét szerezte meg. Pár év alatt egész Komárom város örömmel vette tudomásul, hogy őfelsége a 12. gyalogezred fejévé, ezredesévé: *Stöger-Steiner Rezsőt* nevezte ki.

Mint ezredes ismertté és jóhangzásúvá tette a nevét a törekvésével, hogy az osztrák-magyar hadsereg legénységének lövészetit kiképzését emelje és megjavítsa. Elsőrangú lövészetit teoretikus léttére a praktikus alkalmazást sürgette s a maga hatáskörében meg is valósította. Midőn később a brucki nagy lövészkolónak lett a parancsnoka: teóriáit teljes mértékben valóra váltotta, a hadsereg számára nagyszerű lövészeket képezett ki s az egész monarchia hadseregeinek lövőképességét a legmagasabb fokra emelte.

De van egy másik nagyszerű taktikai tanítása is, amellyel a rajvonat régi merev rendszerét alakította át. Ő nem a vonalak szabályos egységét állította fel célul, hanem a terep kihasználását s ezt addig gyakoroltatta és magyaráztatta katonáinak, míg az vérüké vált.

De nemesak mint katona elsőrangú, mint ember is kedves, melegszívű és figyelme méltó tulajdonságokkal rendelkező. A magan-

érintkezésben finom modoru s kellemes ur, akivel egy társaságban lenni, magasabbrendű szellemi élvezet. Jó szívről, a bajokat gyorsan meglátó éles tekintetéről, pompás judiciumáról hírsimert, amelyet különben egy érdekes epizód is bizonyít.

Komáromban történt, mikor az új hadügyminiszter még a 12-esek ezredese volt, hogy a 3-dik század kapitánya, de különösen örmestere, sehogy sem tudott boldogulni egy Patkoló József nevű cigány katonával. Tehetetlen, bárgyu, rogyant térdű, beteges és piszkos cigánylegény volt Patkoló József, akit a „stramm” örmester még arra sem tudott megtanítani, hogy helyesen szalutáljon. Az önkéntesek, akik ugyanesak a harmadik századhoz voltak beosztva, sok tréfát követtek el a nyavalyás cigánnyal, akit azonban az örmester szigorúsága miatt sokszor meg is sajnáltak. Egy alkalommal, midőn Patkoló sopánkodva egyre azt hangoztatta, hogy — „nem tudok katona lenni, nem tudok katona lenni”: azt a tanácsot adták neki, hogy menjen a kórházba, jelentkezék maródi vizitre s mondja meg, hogy nem tud katona lenni. Ez a betegsége. Igen ám, de a maródi vizit csak az örmester uron keresztül történhetik, az pedig minduntalan a pokolba kergette-küldte a szegény Patkoló cigányt. Az önkéntesek ekkor azt a tanácsot adták neki, hogy egy reggel, midőn a század kirukkol, vegye fel a köpenyegét, tegye le a bajonettjét s szökjék meg a kórházba. Patkoló így is tett. De alig tett az utcán egy-két lépést: kibe botlik bele? a 12-esek öreg apjába: *Stöger-Steiner ezredesbe*.

— Hová mégy? — kiáltott rá az ezredes.

— Jelentem alássan a kórházba.

— Mi a bajod?

De Patkoló csak nem válaszolt. — Mi a bajod? ordított rá az ezredes, azonnal beszéld el! A szepegő cigánylegény erre csak neki bátorodott s előadta, hogy nagy betegsége van neki, nem tud katona lenni. Ha felveszi az angyalbőrt, mindjárt fáj a keze lába, görcs esik a nyakába s a meghalt dédanyjával álmodik.

— Miért nem jelentkezel szabályosan, az örmester utján?

— Jelentem alássan, mert az örmester ur mindig a pokolba küld.

— Gyere velem, szólt az ezredes s vitte a cigányt a századhoz. A harmadik század épen akkor ért be a kaszárnya udvarára.

Grófi kastélyt kifosztó és gyilkos menekültek. (Nyolc hónapig titkolt bűntett.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Április 2-án hivatalos ügyben Szentivánlaborfalva községben járt *Joódy Endre* brassói határrendészeti fogalmazó, aki a helységben bizalmas uton arról értesült, hogy a múlt év szeptember havának elején, a menekülés alkalmával *Márkos András* és társai valahol Nagyküküllő vármegyében egy *Haller gróf* tulajdonát képező kastélyt kifosztottak és az őket tettenérő őrt megölték.

*Percell Mór*né, született *Haller Gabriella* grófnőnek, aki jelenleg pozsonyi lakos, a nagyküküllőmegyei *Zoltán* községben van egy ősrégi kastélya és egy majorja. Ebben a kastélyban játszódott le az izgalmas dráma. Szeptember 2-án, vagy 3-án este, ezt pontosan megállapítani nem lehet, menekültek érkeztek *Zoltán* községbe, közöttük *Márkos András* és több társa. *Márkosék* elhelyezkedtek a kastély eszlelakásaiban és istállóiban, a melyekben rövidesen fosztogatni kezdtek.

Ifj. *Bács Demeter*, ezidőszerint *Zoltán* lakos, a kastély és major felesketett őre, értesült a fosztogatók úzelmeiről és a helyszínére sietve, megakart akadályozni a rablást. A fosztogatók azonban nem engedelmessétek, mire *Bács* szolgálati fegyvere után sietett és azzal visszatérve, hogy *Márkosék*at megfélemlítse, riasztásként a levegőbe lött. *Márkos*at azonban ez sem rettentette vissza, nekítámadt a tülerővel szemben álló *Bács*nak, elvette tőle a fegyverét és ültelgelni kezdte.

Időközben a helyszínre érkezett id. *Bács Demeter* is, a kastély őrének apja, aki fia védelmére sietett. *Márkos András* ekkor nekítámadt az öreg *Bács*nak, több ütessel leverte a lábáról, majd egyik társával együtt a földön heverő embert holtra verte.

Márkosék ezután összehakoltak és az éjsötétjében elmenekültek, úgy, hogy az elősiető esendőörök már csak hűt helyüket találtak.

A esendőrség ekkor ismeretlen tettesek ellen feljelentést tett az erzsébetvárosi kir. ügyészségnél.

Bokor Mihály 14 éves *Szentivánlaborfalvi* tanu vallomása élénk világosságot vet a gyilkosságra. A fiu elmondta, hogy a kérdéses napon, este érkeztek *Zoltán* községbe, ahol a grófi majorban szállottak meg. Nyomban a városra elkészítéséhez és ruháik megszárogatásához láttak, miközben *Márkos András* és társai, akik között *kőkői* és *hosszúfalusi* lakosok is voltak, fosztogatni kezdtek a kastélyban. Csakhamar — beszél tovább az értelmes fiu — odaérkezett egy ember (nyilván ifj. *Bács*) és védelmére kelt a grófi javaknak. *Márkos* ekkor megra-

gadta az öt puskáját, azt elvette tőle és az időközben segítségül siető idősebb embert úgy leütötte vele, hogy az hullaként terült el a földön.

Márkossal együtt egy volt brassói gépész, egy szentivánlaborfalvi géplakatostanonc és még több ember is részt vett a leütött Bács bántalmazásában. Márkos azután kiadta a jelzőt a menekülésre, mert — mint mondotta — valakit agyonütöttek, tehát sietve odébb kell

állni, nehogy elfogják őket a csendőrök. A tanu azután felsorolta mindazok neveit, akik a fosztogatásban részt vettek és Bács Demeter leütésénél jelen voltak. Teljesen azonos vallomást tett Márkse Józsefné szentivánlaborfalvi lakosné is.

A brassói határrendőrkapitányság Márkos Andrászt letartóztatta és tegnap átadta az erzsébetvárosi kir. ügyészségnek. Tettes társai ellen a nyomozás folyamatban van.

Hétszáz görög keleti székely katolizálása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mikóujfalu és Sepsibükszad községeinek fele gör. keleti lakosokból állott, sőtnek nagyobb része már előbb sokszor adott azon óhajának kifejezést, hogy a római katolikus egyház kebelébe tér, de ezen szándékuk elé ezideig bizonyos akadályok gördültek. Most azonban midőn Románia rablótámadása következtében a jobb módúak közül is többen menekülnie kellett, egészen megérlelődött azon elhatározásuk, hogy a latin szertartású római kath. egyház tagjai lesznek és ezzel a magyar nemzet vérebe szívódnak ők és fiaik egyaránt.

Magyarok voltak és csak a körülmények kényszerítették őket a gör. keleti vallás kövételére. Az oláh nyelvet közülök egyik sem beszélte, kevesen értették, viseletük is teljesen székely visélet volt és az ma is. Nagyban előmozdította ezen elhatározásukat az oláhoknak a betörés alkalmával való szertelen garázdálkodása és viselkedése az otthonmaradottakkal szemben, továbbá az a kiáltó eset, hogy midőn az Oltnak jobbpartján feltűntek a szövetséges seregnek, a menekülő oláh katonák magukkal cipelték a falu asszonyait és leányait, hogy így a Balványos hegy oldalán védve legyenek agyúink tüzelésétől. Tüzérségünk lojalitásának köszönhetően csak a szegény nők, hogy életben maradtak, mert észrevéve az asszonysereget, nem lövöldöztek a menekülő ellenséget. Az erdőbe érve, az ellenség kiengedte kezéből a martalékát. A nők szétfutottak, az ellenség pedig a Balványos tető felé vette útját, amelyet elérve, mégis csak tüzérségünk tüzeinek és utána gyalogságunk hősiességének esett nagyobb részt áldozatul. Így történt tehát, hogy a visszatelepülés után a mozgalom azonnal

megindult az átérés ügyében.

Sántha Lajos körjegyzőnek és a két falu kántortanítóinak felvilágosítása és utbaigazítása megkönnyítette és sikerhez vezette az elhatározást. Virágvasárnap gyönyörű ünnepre virradt a két székely község. Mikóujfaluban délelőtt történt az ünnepélyes hitvallás letétele, Nagy Béla plébános kezébe, a közigazgatás előkelőbb tagjainak jelenlétében, akik közül Útó Aron főszolgabíró a nagy elfoglaltsága miatt távollevő alispán nevében üdvözölte az átértelket lelkes, a nép szívéhez szőő beszéddel.

Sepsibükszad leányegyház lévén, gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök Balog József brassói főgimnáziumi tanárt küldötte ki, hogy az egyház igazságainak magyarozatával az új tagokat hitükben megerősítse. E faluban az ünnepélyes hitvallás virágvasárnap délután történt. Miután nevezett tanár délelőtt ez ünnepély fontosságáról a jelenlevőket felvilágosította, délután megjelentek a plébános és a közigazgatási kiküldöttek. Magható látvány volt az oltár körül álló családok komoly vallomástétele, kezökben égő gyertyákkal, keblökben egyházért és hazáért felkesedő szívekkel. A zsufolásig megtelt templomban örömtől könyező hívők ajkáról dadalmasan hangzott fel a "Teged Isten dicséretünk" hálaadó énekszöő. Útó főszolgabíró itt is egy lendületes beszéddel üdvözölte a visszatérteket. A falu apraja és nagyja az egész nagyibét alatt fódult a templom falai közé, nagy figyelemmel hallgatta az oktató, népszerű előadásokat és szívből ünnepelte hálátelt érzelmek között a föltámadást.

Összesen mintegy hétszáz görög keleti tért át a két községben a katolikus hitre.

Megtalálta a fiát az Aradi Közlöny útján.

(Halottnak hitt fiu levele. — Olasz frontról az orosz fogságba.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A mostani háborus világ, nem egy esetben tanuskodott amellett, hogy a halottak — feltámadnak. De nem koromsötét éjjeleken, mikor éjfél kong az öreg toronyóra s nem ijesztő fehér lepedőben látogatnak haza, hanem megjelennek épen, egészségesen, hogy itt éljenek velünk továbbra is és ha ez nem lehet, egy pár sorral adnak életjelt magukról idegen országok messzeségeiből az őket gyászoló kedveseiknek. Hány és hány fogságban levő katonánkért hordanak magukon fekete ruhát és szívükben mélységes bánatot az itthon maradottak. És, hogy igaz az, hogy nem mindenki halt meg, akit ugyan veszteséglisták és hivatalos jelentések már azzá nyilvánítottak, annak ma tanubizonyosságát adta Singer Sándor, Singer Ede aradi kereskedőnek a fia.

Az Aradi Közlöny mai számában közölte azt a levelet, amelyet orosz fogságban levő aradi katonák küldtek szerkesztőségünknek és amelyet többek között Singer Sándor aradi katoná is aláírt. Singer Sándor fia Singer Ede nek és legutóbb az olasz fronton harcolt, ahol eltűnt. Ez egy évvel ezelőtt történt és akkoriban az aggódó szülőket a katonai parancsnokság értesítette, hogy fiuk hősi halált halt és ennek megerősítésére haza küldtek Singer Sándor kitüntetésit és hátra hagyott ingóságait. A mélyen megtört szülők megrendültek a hatalmas csapás alatt és már-már belenyugodtak a sors megváltoztathatatlan akaratában, mikor olvasták az Aradi Közlönyben

megjelent levelet. A fiu szüleinben egy reménysugar ébredt fel. Kiküldték és értesíttek arról, hogy Aradról csak egy Singer Sándor nevű katoná vonult be. Az apa váratlan örömeiben elrohant szerkesztőségünkbe, ahol megtekintette az orosz fogságból érkezett levelet és határozottan ráismert fia aláírására. A szülők most már nem kételkednek abban, hogy halottnak hitt fiuk él és várva várják, hogy ők kapnak-e tőle életjelt.

H I R E K.

861,000 tonna elsúlyesztése

egy hónap alatt.

— Hat tengeralattjáró az egész veszteség. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin, ápril 13. A Wolff-ügynökség jelenté: Újabbon beérkezett jelentések szerint továbbá 61,000 brutto regisztrertonna ürtartalmu elienséges és semleges kereskedelmi hajót súlyesztettünk el. Ezzel a központi hatalmak tengeri harcának márciusi eredménye már most 435 hajóra rug 861,900 brutto regisztrertonna ürtartalommal. Ebben a számban 6 Felsőge segéderkatorjámak a „Mowe”-nek zsámányából meg 11 hajó is bemoglatatik 49,000 brutto regisztrertonna ürtartalommal. E hajó többi eredményeiről már korábban beszámoltunk.

A havi teljes eredmény, amely csak április utolsó harmadában lesz áttekinthető, még valamivel kedvezőbb lesz, mint kezdetben jelentettük.

Tengeralattjárókban szenvedett veszteségeinkről az elienséges, valamint a semleges ajtóban megjelent fantasztikus számokból

szemben a leghatározottabban megállapítást nyert, hogy a tengerzár első két hónapjában hat tengeralattjáró veszett el, amely számot az ugyanezen időben bekövetkezett szaporulat többszörösen felülmul és amely tengeralattjáróink összes számához viszonyítva egyáltalán nem esik latba. A tengerészeti vezérkar főnöke.

Szabadlára helyezett urileány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az a debreceni szerelmi tragédia, amelyről már több ízben hírt adtunk, s amely mindvégig a titokzatosság bélyegét viselte magán, kedvező fordulathoz érkezett. Azt a nagyváradi urileányt, akit a vőlegénye halálában való bűnrészességgel vádoltak, s gyilkosság gyanúja alapján letartóztattak, tegnap kellő alibi bizonyítása után, a debreceni királyi ügyészség fogházából szabadon engedték.

Legutóbb megírtuk, hogy mik voltak azok a gyanúok, amelyek alapján a súlyos vádat a nagyváradi leány fejére olvasták. Az elmúlt hó 28-án ott volt a vőlegénye debreceni lakásán, s többen heves szóváltást hallottak ez este a lakásból. Másnap reggel a feltört lakásban holtan találták a vőlegényt. Részeg fővel elaludt, s a kályha lezuhant esőve miatt a szobába áradt a fojtó széngáz. Akadtak tanúk, akik a szóváltás idején a ház felé jártak s megismerték a leány hangját. E miatt történt a letartóztatás.

A letartóztatott váradi leányt még a múlt hét elején civilruhás esendő kisérétében átvitték Debrecenbe, ahol a királyi ügyészség folytatja most már nyomozását. Ekközben akadt azután két 70-ik gyalogezredbeli katoná, aki a leány alibiét igazolta. Tegnapelőtt azután a királyi ügyészség fogházából szabadon engedték a leányt s tegnap már meg is érkezett Váradra, ahol Lukács György-utcai házában aggodva várta már özvegy édesanyja.

A fölmentettek jelentkezése.

Budapestrol telefonálja tudósítók: Holnap a fővárosban plakátok fognak megjelenni, amelyek az 1866. január elseje és 1899. december 31. között született fölmentetteknek, — tartalékosoknak, póttartalékosoknak, népfölkelőknek — jelentkezését és összeírását rendelik el és meghatározzák a napokat, hogy melyik korosztály mikor tartozik jelentkezni. Mindenkinek személyesen kell jelentkeznie, írásbeli jelentkezésnek nincs helye. A katonai okmányait mindenkinek magával kell vinnie.

— Pénzviszonyok és kamatláb a békeköztetés után. Ily címen a Pester Lloyd ma érkezett április 22-iki számában érdekes cikk jelent meg, melynek szerzője Hargitay Bertalan, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókjának főnöke. A cikk tárgyilagosságánál, alaposágánál és szakszerűségénél fogva a legszélesebb körökben keltett érdeklődést. Hargitay főnöknek nem ez az első publicisztikai munkája. Különösen szakkérdésekben egész sereg értekezéseinek és közleményeinek száma, melyek az előkelőbb fővárosi napilapok és szakújságok hasábjain láttak napvilágot. Megalapítója és sokáig főszerkesztője volt a „Közgazdaság” emmi szaklapnak és létebb említett értekezése mellett sorakozik korábbi munkáihoz, melyek eddig is az aránylag fiatal bankfőnök személyére és képességeire irányították a szakkörök figyelmét.

— Híraból szövetkezet. Az erdőhegyi fogyasztási szövetkezet helyiségeiben betörök garázdálkodtak ma éjjel. Meg eddig ismeretlen tettesek feltörték a szövetkezet udvari bejártaának ajtaját, a szövetkezet pénztárát képező vasiládát kiemelték helyéből, tanszkára tettek és kivitték a székuavari országuttra, ahol felteszteiték és a benne levő több, mint negyezer koronanyi összegét magukhoz vették, a vasiládát pedig otthagyták az országúton. A szövetkezet ostores enen biztosítva volt. A esendőrség nyomozza a tetteseket, akikről az a gyanú, hogy a helyi viszonyokkal ismerősök voltak.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Meghozta a békét az orosz forradalom.

Bécsből jelentik: Ellenbogen Viktor dr., az osztrák-német szociálisták egyik vezére, a Pester Lloyd tudósítójának nyilatkozott az orosz forradalomról és annak kihatásáról a béke kérdésre. Kijelentette, hogy egyelőre a forradalom tovább menetelét illetőleg nem lehet jóslásokba bocsátkozni, de mindenekelőtt megállapítandó, kétségszövevénytelen tény, hogy az egész háború alatt eddig folyton tettek békekísérleteket, azonban a legerősebben és leghatározottabban az orosz forradalom. Természetesen a központi hatalmak bölcsességétől, politikájuknak helyességétől függ, hogy ne zavarják az orosz forradalom békét teremtő erejét. Bethmann-Hollweg beszédét, Czernin nyilatkozatát és a magyar képviselőház határozatát meleg örömmel kell üdvözölni. Természetesen arról van szó, hogy a központi hatalmak Oroszországot ne zavarják mozgási szabadságában. Az orosz népet, dacára az angol intrikáknak, föl kell világosítani arról, hogy a központi hatalmaknak nincsenek hódító szándékai Oroszország kárára. Azt hiszem a szociálistáknak nagy részük lesz abban, hogy az orosz nép ezt meg fogja tudni. Az orosz forradalomra aktív és passzív értelmi befolyást kell gyakorolnunk, annak a békemozgalmat illető részében. Passzívve úgy, hogy nem teszünk olyan intézkedéseket, amelyek az orosz imperializmusnak használhatnának. Aktívpedig úgy, hogy az entente ama frázisainak, hogy nálunk a jog és szabadság még nincsen kifejlődve, véget vetünk azáltal, hogy megszüntetünk bizonyos állapotokat. A szociálisták összejövetel Skandináviában mindenestre egy fontos lépés a béke irányában. Nem félek a

francia és angol szociálisták befolyásától az orosz szociálistákra, mert tudom, hogy Cseidze vezetőemberük a kormányban, aki nemcsak nagyteljesítései szónok és energikus adminisztratív tehetség, hanem radikális szociálista férfiú egyben. Meggyőződésem és bízom benne, hogy ez a férfi nem fogja engedni, hogy az angol és francia szociálisták szavára hallgassanak. Nagy tekintélye és nagy befolyása van és ő a legalkalmasabb ember, hogy a békét meg is csinálja, mert meg is akarja csinálni.

Stockholm. Az új orosz kormány japán nyomás alatt áll, mert a pétervári japán követ kijelentette, hogy ha Oroszország különbékét köt a központi hatalmakkal, Japán Vladivosztokeket és más helyőrségeket megszállja. Logy garanciával bírjon a régi kormányának adott kölcsönökért.

Stockholm. A forradalmi munkástanács memorandumot nyújtott át a kormánynak, amelyben kéri, hogy a békekötések miatt letartóztatott Stürmer és Protopopov minisztereket bocsássák szabadon és ítélkezzenek azonnal a cári pár felett.

Berlin. Az orosz háború jelentik: A román szociálista vezetők, akiket a háború elején letartóztatottak, de megszöktek, újból megkezdtek békekötéseiket. Jassyban négyülés volt, amelyen a köztársaságot és a gyors békét követelték.

Genf. Bark volt orosz pénzügyminisztert, akit már egyszer szabadlábra helyeztek, újból letartóztatták.

Malmö. Hír szerint a pétervári katonai őrség összehívást leplezett le, amelyet nyolc ember tervezett. Négy ember egy súlyos vasdednyit akart a kormány székheiyél szolgáló tengerészeti palota pincéjébe csempészni. Az edény tele volt robbantószerekkel és elég lett volna a palota légbe röpítésére. A tettesek bevallották, hogy elakarták pusztítani az új kormányt, hogy másik jöjjön a helyébe.

Köze. A londoni sajtó nyugtalan az orosz események miatt. Az angol sajtó felszólítja a kormányt, hogy ne avatkozzék az orosz belügyekbe, mert ez elmérgesíti a viszonyt.

nagykereskedő ellen az eljárást.

— Psilander-premier az Apolló-színházban. Az utolsó Psilander-filmek legszebbikét mutatatta be ma este az Apolló színház rendkívül nagy érdeklődés mellett. A közönség, amely tudja, hogy nemcsakára meg kell válnia Psilandertől, nem akar elmulasztani egyetlen alkalmat sem, amikor az elhunyt népszerű moziszínészt még láthatja filmen. A ma bemutatott bájos darabban Psilander egy cowboyt játszik. Imponáló lovasbravurokat produkál. A darab mesés-zövevényes szentimentális, szerelmes idillről szól. Psylander az egyéniségéhez stíluszerű szerepben kitűnő alakítást nyújt. A közönség zajos tejszisszel kísérte. Az új műsoron még egy rendkívül szenzációs harsányi képet vetített az Apolló. Egy honvédhadosztályunk véres harcát látjuk a román fronton. A lövételek közvetlenül a fronton készültek s utközeleket tolynak le a szemünk előtt. A szenzációs új műsor még szombatn és vasárnap megy.

— Halálozás. Tribus Ferenc magyar királyi folyamintézőségi számtiszt folyó év április 12-én, életének 56-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát két árva leányán kívül kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése 14-én délután négy órakor lesz Illés-utca 113. számú gyászszobából.

— Felkérem a Kölcsey-Egyesület választmányi tagjait, hogy Odry Lenei jubileuma alkalmából Szendrey Mihály felolvasása után a kultúrpalota nagytermének színpadján gyülekezni sziveskedjenek. Az elnök.

— Ne csináltassanak új oljót. Sándor János belügyminiszter valamennyi törvényhatósághoz rendeletet intézett, amelyben tudatja, hogy a hadsereg a közeljövőben előreláthatóan még nagyobb mértékben fogja igénybe venni, mint eddig, a ruházathoz szükséges anyagok használhatóbb részét és különösen a bőrt vonja el a polgári fogyasztás elől. Csupán a katonai célokra nem alkalmas bőrhulladékokból összeragasztott, ugynevezett hasított bőrt szabad talpkészítés céljára felhasználni a polgári fogyasztásnak. A belügyminiszter ezért felhívja a törvényhatóságok vezetőit, hogy indítsanak akciót a cipő- és ruhaanyaggyártó vállalkozásokra és ennek a mozgalomnak irányítói maguk a tisztviselők legyenek. A hadügyminiszter értesítése szerint a katonai műhelyekben már berendezkedtek az elhasznált bakkanesok anyagának újra való feldolgozására. A belügyminiszter szükségesnek tartaná, ha ennek mintájára a polgári üzemek, testületek és egyesületek is létesítenének ilyen javítóműhelyeket, amelyek berendezésében a hadsereg vezetősége szívesen támogatná a polgári lakosságot. Ki kell terjeszteni a törvényhatóságok akcióját a használt férfi és női ruhák átalakításának és javításának népszerűsítésére. A belügyminiszter rendelkezése végül megtiltja a törvényhatóságoknak, városoknak és községeknek, hogy egyenruhák alkalmazottáknak mindaddig új ruhát csináltassanak, amíg a használt uniformisok átalakíthatók, vagy kijavíthatók.

— Az Adorján-per határ. Nagyváradról jelentik: A Kuria döntése után tegnap érkeztek el az Adorján-per iratai a nagyváradi királyi törvényszékhez. A végzést nem hirdetik meg, csupán közbesítik az érdekelteknek. Adorján Emil dr. mivel katonai szolgálatra vonult be, halasztaért fordult az igazságügyminiszterhez.

— Halálozás. Weisz Miksa, a Temesvári első szeszegető r.-t. nyug. vezérigazgatója életének 64-ik évében ma meghalt. Temetése a Rákóczi-utca 7. számú házból vasárnap délelőtt 10 és fél órakor lesz. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

— Egy kítő burgonya — két korona. Bozsik Nyikane aradi kofasszony ma nem egészen 5 kilogram burgonyát akart eladni a piacon 9 korona 60 fillérért. Elcálították a rendőrbíróra, ahol 15 napi elzárásra és 100 koronára pénzbírságra ítélték.

— Nővváltoztatás. Kiskoru Friedman Sándor, Olga és Imre nagylaki illetőségű aradi lakosok családi nevének Frigyes névre kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— Vak tüzifürdő. Ma délelőtt tizenkét órakor jelentették a tűzoltóságnak, hogy az Andrássy-téren, a Lengyel-téle butorgyárban tűz ütött ki. A tűzoltóság kivonult, de ekkorra kiderült, hogy a kémény tűsije a butorgyár pincéjébe húzódt és tűz nincs.

— Onkeresomagoló és papirzacsok Kerpelnél. 190

— Legujabb divatlapok Kerpelnél. 354

— Szabadlábra a Reitzes-cég prokuristája. Bécsből jelentik: Schönwald Adolf császári tanácsost, a Reitzes bankház prokuristáját, akit a Depositenbank ügyének tárgyalása közben, melyen őt tanuként hallgatták ki, letartóztattak, ma délután félmillió korona ovadék ellenében szabadon bocsájtották.

— Deutsch Aurél végrendelete. A Bécsben elhunyt Deutsch Aurél nagykereskedő, aki nagy tudással és szorgalommal emelte országos hírnevű üzletét és tekintélyes vagyont gyűjtött, végrendeletileg Deutsch Fülöpöt tette vagyon egyetlen örökösévé. Mint értesülük, a hagyaték körülbelül 800000—egymillió koronára rug.

— Eljárás a Gerngross cég ellen. Bécsből jelentik: Gerngross A. bécsi nagykereskedő cég ellen árdrágítás címén megindították az eljárást. A nagykereskedő üzletében romlott gombákat és különböző élelmiszereket árusítottak maximális áron felül és ezenkívül marhahúst árultak, mégpedig úgy, hogy ebből a pees nye húst csakis a protekciós vevőknek adák el. A közönség körében felmerült panaszok alapján indították meg a

KÖZGAZDÁRSÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Tavaszli lövizsgálat. Közhírré teszem, hogy a tavaszli lövizsgálat folyó évi április hó 15. és 16-án délelőtt 8 12 óráig, 15-én Gájban a Gizella-téren és 16-án a nagyvásártéren következő sorrendben lesz megtartva: Április hó 15-én reggel 8—12 óráig Gájba a Gizella-téren, Gáj, Sága, Poltura külvárosok és a tanyai loállomány lesz elővezetendő. Április hó 16-án reggel 8—12 óráig a nagyvásártéren a Belváros, Sarkad és Erzsébetváros, valamint az Újtelepen lévő loállomány. Felhívom az összes tulajdonosokat, hogy lovaikat a megjelölt napokon annyival inkább is elővezessék, mert elegendő esetben ellenük a rendőri büntető bírósági eljárás lesz megindítva. Green Nándor főkapitány.

— Árverés a vasúton. A Magyar királyi államvasutak Arad állomásán 1917. évi április hó 17-én délelőtt 9 órakor 3 darab esaternarész, 7 hordó üres használt, 1 bál új üres zsák papírból, fognak nyilvánosan, bírósági eljárásán kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett elárvereztetni.

Bakács Miksa női divattermék megnyitotta

Arad, Weitzer János-utca 13. (Postával szemben.)

= A Pénzügyi Központ közgyűlése. A Pénzügyi Központ igazgatósága e hónap 12-én ülést tartott, melyen megállapította a közgyűlés elé terjesztendő jelentést s a közgyűlést e hónap 30-án, délután négy órára hívta össze a Pesti Lloyd Társulat dísztermébe.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **Homunculus IV.** (Homunculus bosszuja az Urániában.) Nem akarjuk ismételni a már annyiszor elmondott dolgokat Olaf Fönn művészetéről és a Homunculus témájának fenséges voltáról, de hangsúlyozni akarjuk, hogy e sorozat negyedik részében csak lendületet, frissiséget találunk. Az író ismét új beállításban tudja elénk hozni nagy hőst, Richard Ortmann. Arra törekszik, hogy az emberiség két részét összevesztse egymással, egymásra uszítsa őket és így érje el az emberiség megsemmisítését. Tervei azonban ezuttal először nem sikerülnek. Ismét egy asszony, egy nő lép közbe. Egy nő, akit éppen az vonz, amit Richard Ortmannról tud, az, hogy ő Homunculus. De Richard Ortmann már tétovázik, már nem oly határozott, mint az előtt, mert látja, hogy nagy tervei elé rettenetes akadályok tornyosulnak és hogy céljait elérje, most már embert is öl. És megöli azt az embert, aki vele szemben a szeretetet predikálta és akit szép szavaiért Margot, aki eddig őt szerette, megszeretett. Margot el is árulja őt és Homunculus el fogja.

* **Az arany légy** vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban. A Deutsche-Bioskop világ-hírű német filmgyár egyik legkiválóbb alkotása ezen sláger, amely úgy a budapesti, mint a berlini és bécsi összes nagyobb mozgósínházban óriási sikereket ért el rendkívül szenzációs tartalmánál fogva. Ez az egyetlen oly artista sláger, ami bűnügyi eseményekkel is bővelkedik s a közönséget az elejétől végéig kíváncsivá teszi és teljesen lebilincseli.

SZERKESZTOI UZENETEK.

T. Traján. A kérdézet levél jogosan portómentes.

M. K. A vers nem sikerült.

Fog-Krém Szájviz

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. április 14-én, szombaton:

C) Bérlet.

Dollárpapa.

A pénz komédiája.

C) Bérlet.

Kezdés 7 órakor.

A szerkesztők tisztelettel:

Rudnyánszky Ernő távollétében
Stauber József.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGERTERJEDTEBB

napilap, amely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

ujság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanem az ország ujságolvasó köreinek, valamint a harcúterén küzdő katonáknak is előszeretettel olvasott

NAPILAPJA.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)

őzv. Weisz Miksáné szül. Kohn Szidónia mélységes bánattal jelenti, hogy hűséges hitvestársa

WEISZ MIKSA

a Temesvári Első Szeszégető R-T. nyug. vezérigazgatója,

munkás és áldásdus életének 64-ik, boldog házasságának 43-ik évében f. hó 13-án, hajnali 2 órakor, rövid szenvedés után jobblétre szenderült.

Az Istenben boldogult hült tetemeit a Rákóczi-utca 7. számú gyászházából vasárnap délelőtt 10 és fél órakor kísérik utolsó útjára.

Nyugodjék békében!

Arad, 1917. április 13.

Weisz Malvine frj. Spiegel Zsigmondné, Weisz Viktoria férj. Fránki S. Józsefné, Weisz Adél férj. Spiegel Sándorné, Weisz Bertuska férj. Klein Sándorné, gyermekei. Spiegel Zsigmond, Spiegel Sándor, Klein Sándor, Fránki S. József, vejei. Kohn S. N. sógora. Kohn S. N. né. Ordner Leoné, sógoróni. Fránki Gyula, Spiegel Rozsika, Spiegel Vilmos, Klein János, unokái. 2414

Segéd munkás

nyomdánkban alkalmazást nyer.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Kifutó fiú felvétetik,

jó fizetéssel. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Tiszta, jó minőségű.

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfahér fogakat

nyorítunk

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszinficálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcelán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Mészáros-házal szemben.)

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, láb- és csontbetegségek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegségek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beemészelt Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

1208—1917, szám.

A tornaival járás fészolgabiról.

Hirdetmény.

Járásom valamennyi községét érdeklőleg a rézgálic ki-
osztása folyó évi április hó 25-én, szükség esetén folyta-
tólag a következő napokon a községházánál történik.

Minden szőlőbirtokosnak ezuttal minden katasztrális hold
elője után 5 kiló rézgálicra van igénye.

A rézgálic minden kilójáért az átvétel alkalmával kész-
ben 4 korona 20 fillér fizetendő.

Tornova, 1917. április hó 12.

Főszolgabíró.

Arad szab. kir. város gépüzemei.

Tisztelettel értesítjük a város közönségét, hogy a

Jégeladást

hó 16-án kezdjük meg.

A jég ára:

A jéggyárban átvéve métermázsanként 5 K.

Házhoz szállítva napi fél adagonként és havonként 10 K.

A raktárban átvett jég ára az átvételkor, a házhoz szál-
lított jég ára pedig f. hó 16-ig, a következő hónapokban pedig
mindenkor a hó 1-ig előre fizetendő.

Megrendeléseket csakis a bérletösszeg előzetes beküldése
mellott fogadunk el.

A pénz beküldésére és a megrendelésre:

- Ifj. Klein Mór, Andrásy-tér 12.
- Bloch H. " " 18.
- Keppich Zsigmond " " 25.

Aradnál f. hó 13-tól kezdve postautalványok általánosan díjtalan-
ul a közönség rendelkezésére.

Arad szab. kir. város gépüzemeinek
igazgatósága.

1209—1917. kh.

Hirdetmény.

Folyó évi január hó 1-én életbe lépett ebtartási szabályrendeletet
a következőkben tesszem közhirrre:

1. §. Arad szab. kir. város területén tartott kutyák után adót kell
fizetni. Ez a kötelezettség a kutya ovtalányozásának napjától kezdődik.
Adómentesek a katonai, csendőrségi, vagy rendőrségi célokra szolgáló
oktatott, vagy oktatás alatt álló, továbbá a városi mezőőrök és erdő-
őrök birtokában levő és hivatásuk gyakorlására szükséges kutyák.

22. §. Minden kutyabirtokos köteles kutyáját kelten etetni, itatni
gondozni, és egészségi állapotát ügyelemmel kísérni.

28. §. Mihegyt valamilyen kutyán belső megbetegedésre utaló jelen-
legék mutatkoznak, ugyszintén ha a kutya bukál, vagy megszökött,
továbbá, ha azt veszélyre gyanus, vagy veszített állat megmarat,
birtokosa, illetve a gondozásáért megbízott egyén, azt az 1888. évi
VII. t. c. 126. §-ában megjelölt állategészségügyi hatóságnál (kapitányi
hivatalnál) bejelenteni tartozik, egyúttal köteles a kutyát, amennyi-
ben nem szökött meg, a hatóság intézkedéséig elzárni vagy biztos helyen
elzárni. A veszélyes, veszélyes gyanúja, vagy fertőzés gyanúja esé-
tén követendő eljárásra az 1888. évi VII. t. c. 65—72 és ezen törvény
végrehajtása tárgyában kiadott 40000—1888 sz. rendelet 189—192.
§-ának, nemkülönben az 52968—1908. sz. földművelésügyi rendeleti
és az e tárgyban kiadott egyéb ministeri rendeleteknek határozmányai
irányadók.

24. §. A város belterületén minden kutya az utcára s általában
házon kívüli helyre csakis a maradás lehetőségét kizáró szájkosárral
bocsáthatók.

25. §. Harapós és általában a közbiztonságra veszélyes kutyákat
nappal biztos módon megkötve, bekerített helyen kell tartani, egyé-
nt pedig azok csakis zárt udvarban bocsáthatók szabadon.

26. §. A tanyákon tartott kutyákat a vadászati idő alatt
pásztoroknál, vagy nyakukról, első lábuk alól 8 centiméter távol-

ságra lógó oly koloncal kell ellátni, mely őket a szabad mozgásban
lényegesen korlátozza.

27. §. Vendéglőbe, kávéháza, vagy más nyilvános helyiségbe
ugyszintén társaskocsiba kutyát bevinni nem szabad. E tilalom bejar-
tásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdo-
nosa (bérletje) illetve a társaskocsi elismasóttal leleiőzők. Setányokra
kutyát vinni szintén tilos.

28. §. Vására kutyát vinni tilos.

29. §. Kutyát kirozni, durván bántalmazni, uszítani vagy zaklatni
tilos. Büntető határozatok. Kihágást követően: a) aki másnak a kutya-
járól az ebbércet jogtalanul elveszi, b) aki más kutyájáról szülő ebbércet
saját kutyáján használja, c) aki saját kutyájára szülő ebbércet
másnak adja, d) aki kutyáján hamis, vagy megamisított ebbércet
viseltet, e) aki a 6—8 §-okban előirt bejelentést elmulasztja vagy az
ebadó kivételése szempontjából — lényeges körülményre vonatkozóan a
valóságok meg nem felelő bejelentést tesz, továbbá aki kutyája ré-
szére az ebbércet ki nem váltja, f) aki a jelen szabályrendelet 22—30
§-ai ellen vét, amennyiben cselekménye súlyosabb natura minőségű, 100
koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Grece, tákapitány.

Kovácsmeister és kovácssegéd,

kik kis vasutak javításához is értenek, szonnan be-
lépésre

kerestelenek.

Reidner Bernát és Fia

Sokosin

2400

Igyunk! világhírű Szent

István védjegyű

duplamalátát

A legelőkelőbb egyetemi tanárok által ajánlva. Kapható eredeti
gyári töltésben, minden jobb fűszerkereskedésben és

Oppenheimer és Schwartz

a kőbányai Polgári szerződő rt. főraktárában Arad, Deák Ferenc-utca
8. szám. —: Telefon 605. —: Sargányon: Polgársör Arad.

Fagydeganatok

elmulasztására,
tagyviszketeg-
ség biztos meg-

szüntetésére legjobb
szor a

FRIGIN.

Ara ecsetfél és uta-
stással 1 korona.

Legfajdatmasabb tyukszemóti

is 3 nap alatt
mindenki
megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem
piszkál, nem ragadós. A beszerzésnél vigyazni kell az ANAGALLIN szóra.
Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Poisonok

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-
sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a
petőit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Stelogen”. Egy pár
perc alatt bármely hajat,
vagy bajuszt a legszebb
allandó fekete szívre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ara 2 korona 10 fillér.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-
tárban

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapították 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Anyukám.

Későn kaptam. Helyes, de több nappal előre kérem közölni. Imádlak. 2405

"T."

Sajnos, hogy zavaros álomnak tartja az egészséget. Csak kegyetlen rossz szív ábrándulhat ki ebből. 2412

Alkalmazást nyer.

Tiszviselő vagy tisztviselőné, kinek néhány évi irodai gyakorlata van, állandó alkalmazást nyerhet. Részletes írásbeli ajánlatok "Török" jellegre e lap kiadóhivatalába küldendők. 2408

Megbízható

idősebb nő, ki a házi munkában is segédkezik, egy gyermek mellé keresetlik. Cim a kiadóban. 2410

Tiszta mindenek szakácsnő jó bizonyítvánnyal, keresetlik május 1-re, gyermektelen házaspárhoz. Jelentkezni Meer Mór és Fia festéküzletében. 2417

Lapkiherdő-leány

felvétetik az Est hírlapirodában, Zrínyi-utca. 2418

4 polgári, vagy kereskedelmi végzettségű kasszósny állást nyer. Gyorsírók és gépirók előnyben részesülnek. Kerpel könyvkereskedése. 2419

Nagyobb fizetésű

leányok azonnal felvételnek Stern Margit női divattermében, József főherceg-ut. 7. sz. em. 2395

Idősebb,

komoly leány 3 gyermek mellé keresetlik. Nemet nyelvet beszélő előnyben részesül. Asztalos Sándor-u. 8. Luttvá. 2399

Egy egyes íráskésznek

jó fizetéssel, nyomdánkban felvétetik.

Lapkiherdő-pár

jó fizetéssel felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7891

Kiadó lakás.

Luther Márton-téren

butorozott szoba előszobával, esetleg konyhaszobával kiadó. Értékesíteni lehet Dezső-utca 1. sz. alatt. 2398

Kiadó

május 1-re egy üzlethelyiség. Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 2390

Üzletek.

Üzlethelyiség kiadó

Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hamma Vilmos villanyműszerésznél. 1023

Gyógyászat.

Dr. Schalkovszky

lábizzadási elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszeriarabau.

Ingatlan.

Étadó

emeletes ház 3 nagy modern lakással, emeletes raktár és 2 nagy pincéhelyiséggel. Bővebb felvilágosítást ad Hegyesi Géza Arad, Bocskay-tér 4. sz. Telefon 349. 2409

Vétel és eladás.

Csárdáskirályné

és az összes zeneműjelműségeik állandóan kaphatók Deák Béla könyv- és papírkereskedésében, Forray-utca. Telefon 502. szám. 871

Egy ékharom levő

flakon, víg-a-víz üléssel, megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 2415

Mikes Kelemen-u. 30.

alatt egy új stráfkocsi, kis lóval, eladó. 2416

Husvétli illatszerek árvegek visszavételnek Vas drogeriában. 2396

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Különféle.

Találtatott

a Szabadság téren egy sárga foltos fox-terrier kutya. Atvehető Salacz-utca 6., a ház mesternél. 2411

A nátha

és minden vele járó fájdalom nyomban megszűnik, ha orrunkat Nathinnal bekenjük. Ára 1 korona. Hehs Vilmos gyógyszer-tára, Arad. 1433

Bérbe kerestetik

Arad város határában, konyhakertésznek alkalmas, öntözhető vagy erre berendezhető 8-10 holdas fölterület, továbbá egy, a bolgár kertészethez értő kertész. Ajánlatok az Aradi és csanádi vasutak Magánüzemi központi felügyeiséghez, József főherceg-ut. 22. szám, III. bejárat, ajtó 6. sz. alá intézendők. 1868

280-1917. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Apponyi-körúton levő II. számú 192 □-öles üres háztelkek eladása iránt folyó év április hó 16-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Bánatpénzül leteendő 3000 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban a városi penztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1917. évi április hó 2-án tartott üléséből. A gazdasági szék.

8205-1917. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszterium 30851-1917. számú rendelete szerint Kassay Harris & Comp budapesti cég (V., Klotild-utca 22. sz.) egy németországi géppal abban állapotott meg, hogy a cég által összegyűjtött már elhasznált kivekötő zsinegeket a gyár újból feldolgozza és a zsinegmennyiség egy részét átadott használatos állapotban a cégnek visszaküldi.

Mint hogy a f. évi aratáshoz szükséges kivekötő zsinegek lehető biztosításának a jelenlegi munkáshoz melett fokozott jelentősége van, felhívom a város gazdálkodó közönségét, hogy az

elhasznált kivekötő manilla-zsineg feldolgoztatása végett az említett céggel lépjenek érintkezésbe s így a lehetőséghez képest biztosítsák maguknak, hogy az elhasznált zsineg helyett átadott, használatos zsineget kapjanak.

Arad, 1917. március 20.

Varjassy, polgármeester.

807-1917. g. sz.

Hirdetmény.

Ezennel felhívjuk Aradváros állattartó gazdáit, hogy márháikat, lovakat, juhakat április hó 16-ától kezdődőleg egy a belváros, mint a külvárosok (Gáj-Séga) területén lakók a városháza I. emeletén levő kamarási hivatalban a legelőre való kibocsájtás céljából jelentsek be.

A legelőtési díj a beiratáskor fizetendő.

Arad, 1917. április 10.

A gazdasági szék.

Málna szörp,

Rum,

Likőr,

Pálinka,

Essenciák.

Megrendelhetők viszontelárusítók részére

2021

Erényi Tivadar

kereskedelmi ügyökségénél

Arad, Deák Ferenc-utca 39.

Telefon 11-48.

281-1917. é. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a hadseregnek körletében elhalt ismeretlen katonák és polgári egyének 14-ik fényképcsoportja a rendőrség bejelentési hivatalában közszemlére van kifüggesztve.

Aki ezen egyének valamelyikéről felvilágosítást tud adni, a bejelentési hivatal vezetőjénél jelentkezzen.

Arad, 1917. április hó 11-én.

Green, főkapitány.

Ooska, használt

ólomcsöveket és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi nyomda részvénytársaság.

308-1917. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a szin- és bérház épületben levő 2 szoba, konyha és mellék-helyiségekből álló lakásnak I. évi május hó 1-től 640 korona évi bér és 18 korona évi vízdíj mellett való bérbeadása iránt folyó év április hó 28-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Bánatpénzül leteendő a bérösszeg 10% a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénznek a városi penztárba törőnt befizetését igazoló letéjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1917. évi április hó 10-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Aradi és csanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Érvényes 1917. évi április 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Motoros vonat reggel 7.03
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Motoros vonat délután 1.16
Személy vonat este 7.48

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Motoros vonat délután 2.15

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Motoros vonat este 8.43

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat este 6.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.36

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 8.37
Motoros vonat este 6.20

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 5.43
Motoros vonat délután 3.48

Ujzantannáról Kétegyházára ind.:

Motoros vonat reggel 9.25
Motoros vonat este 8.09

Kétegyházaról Ujzantannára ind.:

Motoros vonat reggel 5.23
Motoros vonat délután 3.01

Borossebesről Menyházára indul:

Motoros vonat este (július 1-től augusztus 31-ig) 6.35
Vegyesvonat délelőtt 10.25

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.38
Motorosvonat reggel (július 1-től augusztus 31-ig) 5.12